

<https://gazetalubuska.pl>

**LOKALNY PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI
USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY
WITNICA
NA LATA 2025-2030**

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	3
Wprowadzenie.....	5
I. Wstęp	5
II. Charakterystyka gminy Witnica	7
Położenie.....	7
Uwarunkowania demograficzne	8
Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Witnica.....	11
I. Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, pomoc społeczna.....	12
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	12
II. Promocja i ochrona zdrowia	22
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	22
III. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych.....	30
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	30
IV. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością	39
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	39
V. Edukacja publiczna	43
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	43
VI. Przeciwdziałanie bezrobociu.....	46
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	46
VII. Kultura, kultura fizyczna oraz turystyka	51
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	51
VIII. Aktywność obywatelska	56
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych.....	56
Cele i działania.....	60
Realizacja planu deinstytucjonalizacji	74
Źródła finansowania	76

System monitorowania i ewaluacji	76
Podsumowanie	84
Bibliografia	85
Źródła internetowe:	86
Spis tabel	87
Spis wykresów	88

WYKAZ SKRÓTÓW

b.d. – brak danych

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DDP – Dzienny Dom Pobytu

DPS – Dom Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Witnicy

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

JST – jednostki samorządu terytorialnego

KBdsPN – Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

KP – Komisariat Policji w Witnicy

KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

KS – Klub Seniora

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Witnicy

MDK – Miejski Dom Kultury w Witnicy

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witnicy

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim

PES – podmioty ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

pp. – punkt procentowy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim

PWD – placówka wsparcia dziennego

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

UMiG – Urząd Miasta i Gminy Witnica

w/w – wyżej wymienione

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

I. Wstęp

Lokalny plan deinstytucjonalizacji zakłada przejście od tradycyjnych form opieki instytucjonalnej do nowoczesnych, zindywidualizowanych form wsparcia środowiskowego, które lepiej odpowiadają na potrzeby osób wymagających pomocy. Dokument ten został opracowany w odpowiedzi na rosnące zrozumienie, że opieka instytucjonalna, mimo że czasami konieczna, często nie jest w stanie zapewnić pełnej integracji społecznej i poprawy jakości życia, jaką mogą oferować usługi świadczone w społeczności lokalnej, czyli najbliższej okolicy obywateli.

Tradycyjna opieka instytucjonalna była rozwijana w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia schronienia i podstawowej opieki osobom, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Na przestrzeni lat instytucje te stały się podstawową formą wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci bez opieki rodzicielskiej oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Niemniej jednak, liczne badania i raporty wskazują na negatywne aspekty długoterminowej opieki instytucjonalnej, takie jak izolacja społeczna, brak indywidualnego podejścia, ograniczone możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz często niższa jakość życia. W odpowiedzi na te wyzwania zaczęto wdrażać programy deinstytucjonalizacji, które promują integrację osób wymagających wsparcia w ich lokalnych społecznościach.

Sporządzenie planu deinstytucjonalizacji wynika z potrzeby wsparcia obywateli w pełnym uczestnictwie w społeczeństwie, promowaniu ich autonomii oraz ułatwianiu funkcjonowania w środowisku społecznym. Zgodnie z definicją Komisji Europejskiej „(...) deinstytucjonalizacja rozumiana powinna być nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania (...)”.

Podstawy prawne do stworzenia niniejszego Planu opierają się na krajowych regulacjach z zakresu pomocy społecznej, równości szans, a także przepisach międzynarodowych dotyczących praw człowieka. Przede wszystkim plan ten wpisuje się w założenia:

- **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, zakładającej konieczność zapewnienia każdemu prawa do ochrony zdrowia, gdzie władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami,
- **Ustawy o pomocy społecznej**, określającej zasady organizacji i funkcjonowania systemu pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych,
- **Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023-2026**, który stanowi punkt wyjścia dla opracowania lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie gmin i powiatów województwa lubuskiego.

Zakres dokumentu obejmuje analizę obecnego stanu opieki instytucjonalnej, określenie celów i działań niezbędnych do przeprowadzenia procesu, a także system monitorowania i ewaluacji postępów. Plan ten jest skierowany do wszystkich interesariuszy zaangażowanych w proces, w tym organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, instytucji opiekuńczych, społeczności lokalnych oraz samych beneficjentów.

II. Charakterystyka gminy Witnica

Położenie

Witnica to gmina miejsko-wiejska, zlokalizowana w województwie lubuskim, w zachodniej części powiatu gorzowskiego. Jej powierzchnia zajmuje 278,25 km², co stanowi 22,9% terenu całego powiatu. Sąsiaduje ona z gminami: Bogdaniec w powiecie gorzowskim ziemskim, Kostrzyn nad Odrą oraz Lubiszyn w powiecie gorzowskim, Dębno w powiecie myśliborskim, a także z gminami Krzeszyce i Słońsk w powiecie sulęcińskim. W skład gminy Witnica wchodzi 18 sołectw: Białcz, Białczyk, Boguszyńiec, Dąbroszyn, Kamień Mały, Kamień Wielki, Kłopotowo, Krześniczka, Mosina, Mościce, Mościczki, Nowe Dzieduszyce, Nowiny Wielkie, Oksza, Pyrzany, Sosny, Stare Dzieduszyce, Świerkocin. Zarówno użytki rolne, jak i leśne stanowią po 44% całkowitej powierzchni Gminy, a na jej obszarze znajduje się rezerwat przyrody Morenowy Las.

Rysunek 1. Położenie gminy Witnica na tle powiatu gorzowskiego i całej Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

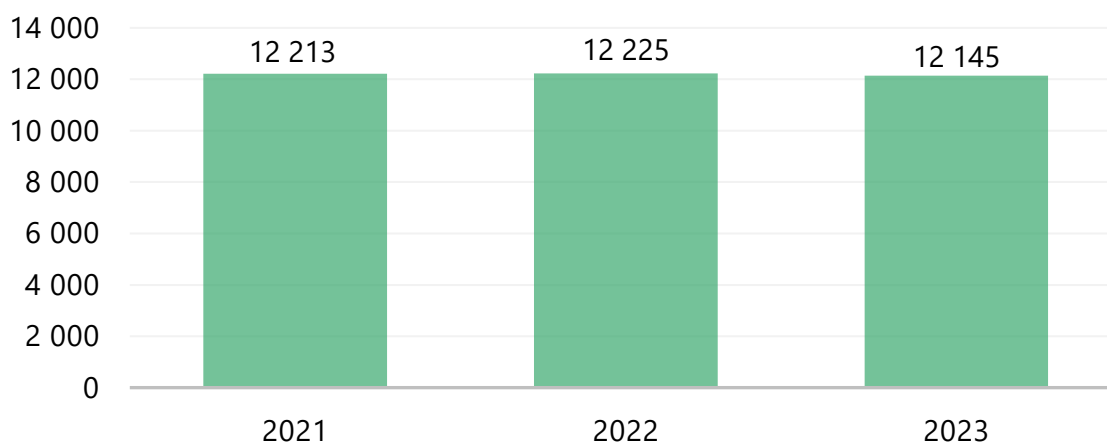

Uwarunkowania demograficzne

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Witnica w 2023 roku zamieszkiwało 12 145 osób. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba mieszkańców ulegała nieznacznym wahaniom, jednakże w 2023 roku osiągnęła ona najniższą wartość, co obrazuje kolejny wykres. W 2023 roku w stosunku do 2021 roku wartość spadkowa liczby mieszkańców ukształtowała się na poziomie 0,6%.

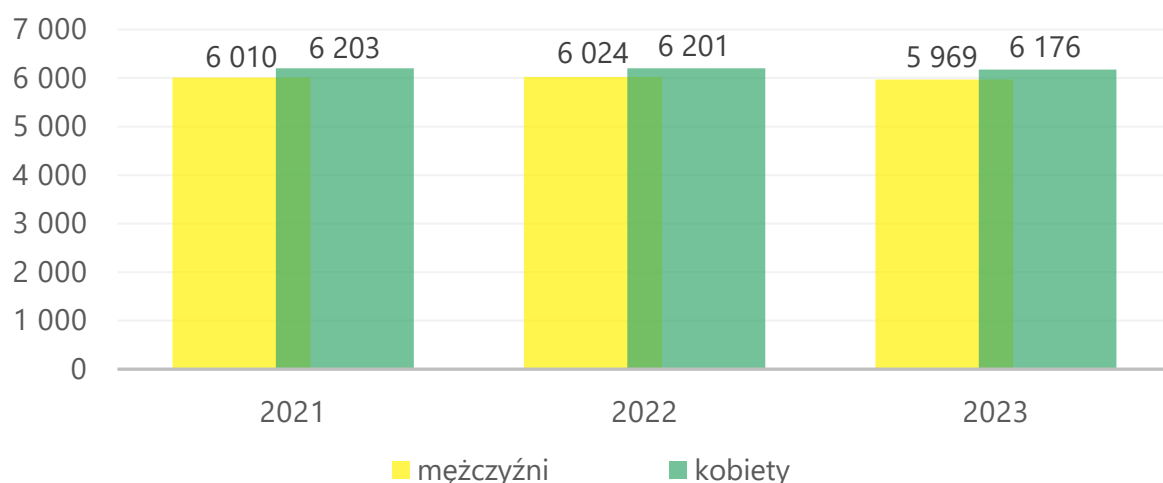
Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących gminę Witnica w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Witnica była w 2023 roku nieznacznie większa od liczby mężczyzn – stanowiły one 50,9% ogółu populacji Gminy (6 176 osób), natomiast mężczyźni – 49,1% (5 969 osób). **Współczynnik feminizacji** w Gminie wynosił **103**, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów był na koniec 2023 roku w gminie Witnica ujemny i wynosił -68. Na przestrzeni lat 2021-2023 przyrost naturalny w Gminie przyjmował zawsze ujemne wartości – w 2021 roku wyniósł -78, a w 2022 roku jego wartość kształtowała się na poziomie -55.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
urodzenia żywe	96	89	73
zgony	174	144	141
przyrost naturalny	-78	-55	-68

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Witnica według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- **18,1%** mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – 18 lat i mniej;
- **60,3%** mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- **21,5%** mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to powyżej 60 roku życia, a dla mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Na przestrzeni lat 2021-2023 dostrzegalny był wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym systematycznie spadał. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentował się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W 2023 roku w Polsce było to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, podobnie jak w gminie Witnica, 58,4% w wieku produkcyjnym, co stanowi mniejszą wartość względem Gminy oraz 23,3% w wieku poprodukcyjnym, co oznacza, że udział osób starszych był w Gminie niższy niż w całym kraju.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Witnica w latach 2021-2023 (w procentach)

wyszczególnienie	2021	2022	2023
wiek przedprodukcyjny	18,7	18,7	18,1
wiek produkcyjny	61,4	60,7	60,3
wiek poprodukcyjny	19,9	20,6	21,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE WITNICA

W niniejszej części określone zostały zasoby gminy Witnica w zakresie usług społecznych, w podziale na określone obszary:

- 1) polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny wraz z systemem pomocy społecznej,
- 2) promocja i ochrona zdrowia,
- 3) wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- 4) wsparcie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością,
- 5) edukacja publiczna,
- 6) kultura, kultura fizyczna oraz turystyka,
- 7) aktywność obywatelska,
- 8) priorytetowość działań.

Każdy z powyższych podrozdziałów został przeanalizowany na podstawie danych empirycznych pochodzących z różnego rodzaju dokumentów, sprawozdań i raportów w zakresie polityki społecznej. Posłużono się także danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

I. Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, pomoc społeczna

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Polityka rodzinna to działania państwa i innych instytucji wspierające rodziny w zakresie wychowania dzieci, zapewnienia warunków do rozwoju oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Obejmuje wsparcie finansowe, edukację, opiekę zdrowotną oraz pomoc w zakresie pieczy zastępczej. **Pieczą zastępczą** to system, który zapewnia dzieciom, które nie mogą wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, opiekę w rodzinach zastępczych lub instytucjach opiekuńczych. Polityka rodzinna w tym obszarze dąży do zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i odpowiednich warunków wychowawczych, z uwzględnieniem jego dobra i interesów, w tym możliwości powrotu do rodziny biologicznej, jeśli jest to możliwe.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analiza obszaru jakim jest polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny rozpoczęta została od przedstawienia **wskaźników dotyczących małżeństw** mieszkańców gminy Witnica, w porównaniu do wartości w całym województwie lubuskim oraz Polsce. Jak wynika z dostępnych danych, w Gminie liczba małżeństw na 1 000 ludności na przestrzeni lat 2021-2023 uległa wahaniom, przyjmując w 2023 roku wartość **4,1**, która była jednocześnie wyższa niż na terenie województwa lubuskiego (3,7) oraz Polski (3,9).

Tabela 3. Liczba małżeństw na 1 000 ludności w gminie Witnica w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski w latach 2021-2023

gmina Witnica			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,2	2,7	4,1
województwo lubuskie			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,1	4,0	3,7
Polska			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,4	4,1	3,9

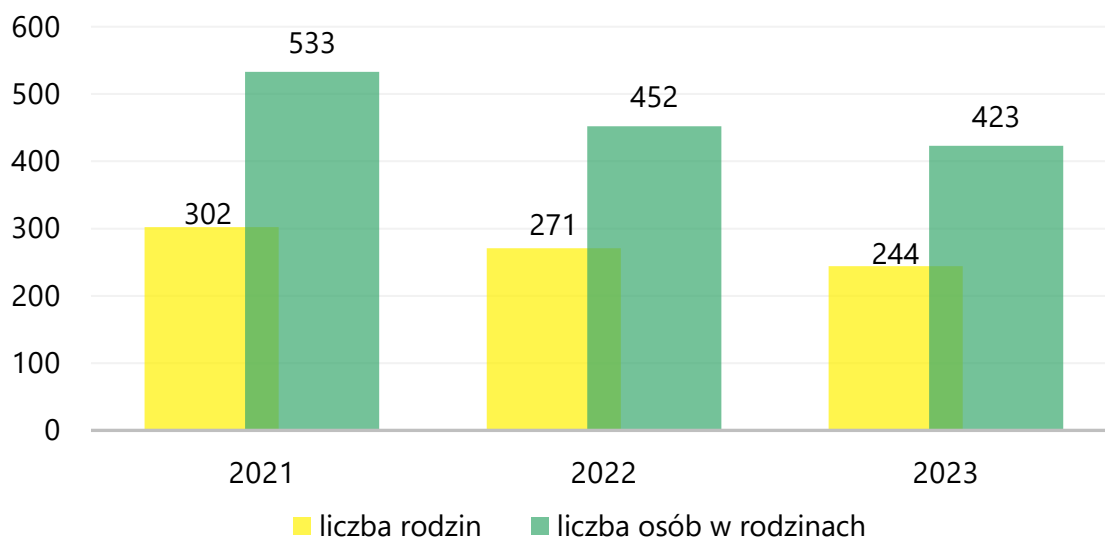
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zadanie w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 realizuje na terenie gminy Witnica **Żłobek „Radosny Maluszek” w Witnicy**, który w 2021 roku otrzymał dotację z rządowego programu „Maluch+”. Placówka dysponuje 48 miejscami dla dzieci do ukończenia 3. roku życia (lub 4. roku życia, w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym), w tym dzieci z niepełnosprawnościami lub wymagające szczególnej opieki.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzać istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną w gminie Witnica zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witnicy**, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2023 roku z pomocy MGOPS w Witnicy skorzystały łącznie **244 rodziny**, w tym **423 osoby**. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w Gminie ulegała regularnemu spadkowi, który w 2023 roku względem 2021 roku ukształtował się na poziomie 19,2%. Podobnie tendencja występowała w przypadku liczby osób w rodzinach.

Wykres 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie Witnica w latach 2021-2023

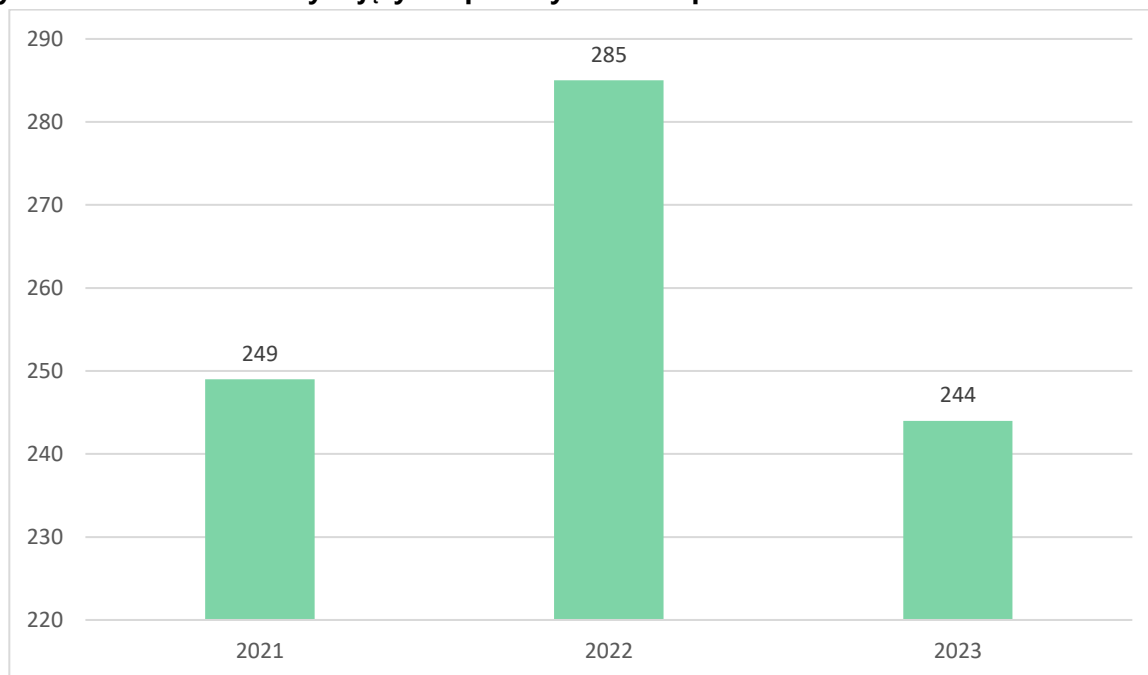

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witnicy realizuje **program „Posiłek w szkole i w domu”**, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnościami. W 2023 roku z pomocy w formie posiłków skorzystało łącznie 244 osób. W stosunku do roku 2021 liczba ta pozostaje bez zmian; jedynie w roku 2022 zanotowano wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy o 15%.

Wykres 4. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2022-2023

Mieszkańcy Gminy mogą skorzystać także ze wsparcia na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem **programu „Za Życiem”** jest udzielenie pomocy kobietom w ciąży zagrożonej, a także dzieciom, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, bądź nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałą w okresie prenatalnym. Świadczenie przysługuje jednorazowo, w wysokości 4 000 zł jednemu z rodziców, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka. W 2023 roku nie wypłacono tego rodzaju świadczenia żadnej z rodzin zamieszkujących gminę Witnica.

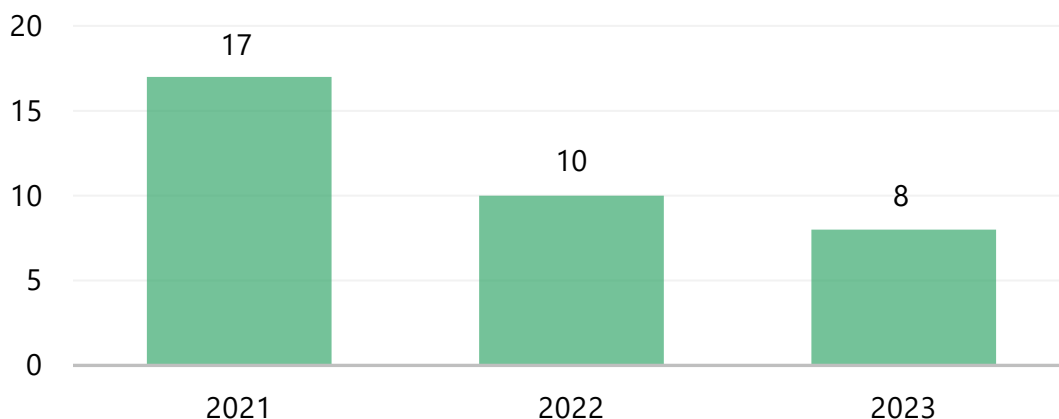
Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy proponowane jest wsparcie w postaci **Karty Dużej Rodziny**, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w przedsiębiorstwach prywatnych. Posiadacze Karty mają możliwość korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej, po niższej cenie. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio, a dzieci – do 18 roku

życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W 2023 roku wydano 218 Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny.

Uzupełnieniem w/w Programu na terenie Gminy jest lokalny program „**Gminna Karta Rodzina 3+**”, skierowany do rodzin wielodzietnych w celu poprawy ich sytuacji ekonomicznej poprzez zapewnienie ulgi za wywóz nieczystości, zwolnienia z odpłatności za zajęcia dla dzieci i młodzieży, zniżki za korzystanie z przedszkoli publicznych oraz ulgi za odbiór odpadów komunalnych. W 2023 roku wydano 100 gminnych kart, a łączna kwota wypłaconych rekompensat wyniosła ponad 40 000,00 zł¹.

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin z terenu gminy Witnica, którym udzielona została pomoc z powodu **bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** ulegała regularnemu spadkowi. W 2021 roku udzielono pomocy z tego powodu 17 rodzinom, w 2022 roku – 10, natomiast w 2023 roku – 8. Wszyscy beneficjenci objęci wsparciem z tego powodu w 2023 roku to rodziny niepełne.

Wykres 5. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

¹ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witnicy za 2023 rok.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na siódmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły **3,3% ogółu**.

Poprawa całościowego funkcjonowania rodziny jest możliwa dzięki wspierającej aktywności asystenta rodziny, którego możliwość przydzielenia do danej rodziny wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2023 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Witnicy zatrudniony był **1 asystent rodziny**. W ramach realizacji ustawowego zadania w omawianym roku prowadził pracę w **18 rodzinach** przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała bez zmian, natomiast liczba rodzin objętych ich wsparciem ulegała nieznacznym wahaniom, jednakże w 2023 roku była najwyższa.

Tabela 4. Dane dotyczące pracy asystentów rodziny na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba asystentów	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	17	15	18

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na przestrzeni lat 2021-2023 w gminie Witnica nie było **rodzin wspierających**, których zadaniem jest niesienie pomocy rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działań obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Instytucją prowadzącą działalność na rzecz rodzin i dzieci jest również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim, które jest powiatową jednostką organizacyjno-budżetową. PCPR podejmuje współpracę z MGOPS w Witnicy w obszarze wsparcia rodzin, a w szczególności w zakresie pieczy zastępczej.

W 2023 roku w pieczy zastępczej umieszczono łącznie 38 dzieci z terenu gminy Witnica, w tym 6 osób w instytucjonalnej pieczy zastępczej (15,8% ogółu) i 32 osoby w rodzinnych formach pieczy zastępczej (84,2% ogółu). Liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej ogółem ulegała wahaniom na przestrzeni omawianych lat – w 2023 roku względem roku 2021 zwiększyła się o 22,6%, z kolei względem roku 2022 spadła o 5,0%.

Tabela 5. Dane dotyczące pobytu dzieci z terenu gminy Witnica w pieczy zastępczej za lata 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	8	6	6
liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	23	34	32
liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem	31	40	38

Źródło: Raport o stanie Miasta i Gminy Witnica za 2023 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące zjawiska **przemocy domowej**, korzystających z pomocy z tego powodu rodzin oraz zasobów na terenie gminy Witnica umożliwiających pomoc i przeciwdziałanie temu problemowi. W gminie Witnica wyłącznie w 2021 roku udzielono świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy domowej dla 2 rodzin.

Działaniami mającymi na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc domową zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**. Do zadań członków Zespołu należy między innymi: uczestnictwo

spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych w ramach realizowanych procedur „Niebieskie Karty”, prowadzenie wywiadów środowiskowych w rodzinach objętych procedurą, diagnozowanie problemów występujących w tych rodzinach oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin dzięki kontaktowi z innymi instytucjami.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych (do połowy 2022 roku grup roboczych). W 2023 roku Zespół składał się z 7 osób. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych w ramach Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe. Na przestrzeni analizowanych lat liczba grup ulegała wahaniom: w 2021 powołano 18 grup, w 2022 – 21, a w 2023 – 18².

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „**Niebieskie Karty**” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

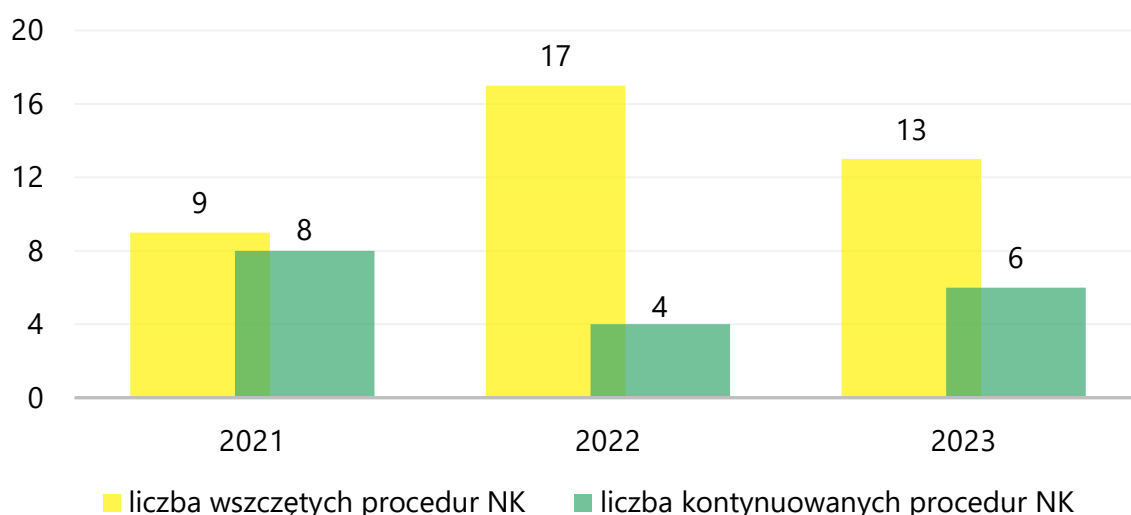
---

² Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Witnica w 2021 i 2022 roku oraz Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Mieście i Gminie Witnica w 2023 r.

W latach 2022-2023 dostrzec można było nieznaczny wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” względem 2021 roku. W 2023 roku było to 13 procedur, w 2022 roku – 17, z kolei w 2020 roku – 9. Trwająca w latach 2020-2023 pandemia koronawirusa wiązała się m.in. z ograniczeniem możliwości świadczenia odpowiedniej pomocy osobom uwięzionym w problem przemocy domowej. Również powtarzające się izolacje i wprowadzenie nauki zdalnej dla dzieci i młodzieży uniemożliwiło placówkom oświatowym wszczynanie procedur NK.

Liczba kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2021-2023 ulegała wahaniom – w 2021 wynosiła 8, w 2022 roku zmniejszyła się o połowę i wyniosła 4, natomiast w 2023 roku kontynuowano 6 procedur.

Wykres 6. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023

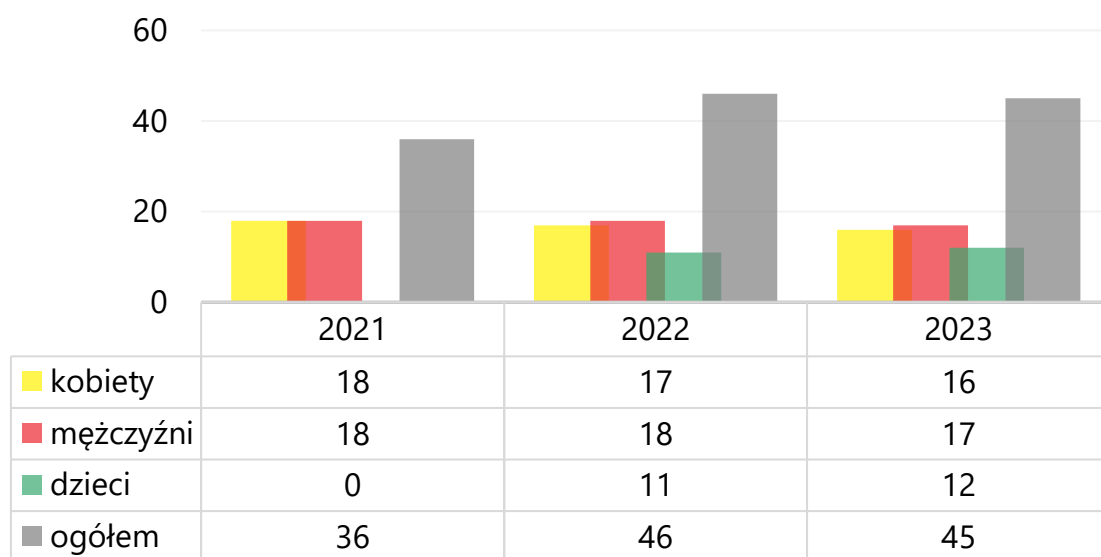

Źródło: Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Witnica w 2021 i 2022 roku oraz Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Mieście i Gminie Witnica w 2023 r.

Przemoc domowa to problem, który dotyczy różnorodnych grup społecznych, niezależnie od płci, wieku, poziomu wykształcenia, zajmowanej pozycji społecznej czy też zawodu. W 2023 roku na terenie gminy Witnica dzieci stanowiły co czwartą osobę objętą działaniami ZI w ramach procedury Niebieskie Karty – 26,7%, tj. 12 osób. W sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia dziecka wychowującego się w rodzinie uwięzionej w problem przemocy domowej, konieczne jest umieszczenie go w pieczy

zastępczej. Istotne jest zatem efektywne zapobieganie i rozwiązywanie problemu przemocy w środowiskach rodzin z gminy Witnica oraz praca z rodzicami, celem powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Mężczyźni oraz kobiety objęci wsparciem, stanowili kolejno w 2023 roku 37,8% (17 mężczyzn) oraz 35,6% (16 kobiet). Względem 2021 roku ogólna liczba osób objętych działaniami w ramach procedury uległa zwiększeniu o 27,8%.

Wykres 7. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych na terenie gminy Witnica w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Witnica w 2021 i 2022 roku oraz Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Mieście i Gminie Witnica w 2023 r.

II. Promocja i ochrona zdrowia

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Zdrowie, według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), to stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby czy niesprawności. Oznacza to, że zdrowie to nie tylko aspekt biologiczny, ale także zdolność do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym.

Ochrona zdrowia polega na zapobieganiu chorobom, leczeniu, rehabilitacji oraz promocji zdrowego stylu życia. Zajmuje się także zapewnieniem powszechnego dostępu do opieki zdrowotnej i poprawą jakości życia ludzi.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), "Konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia"

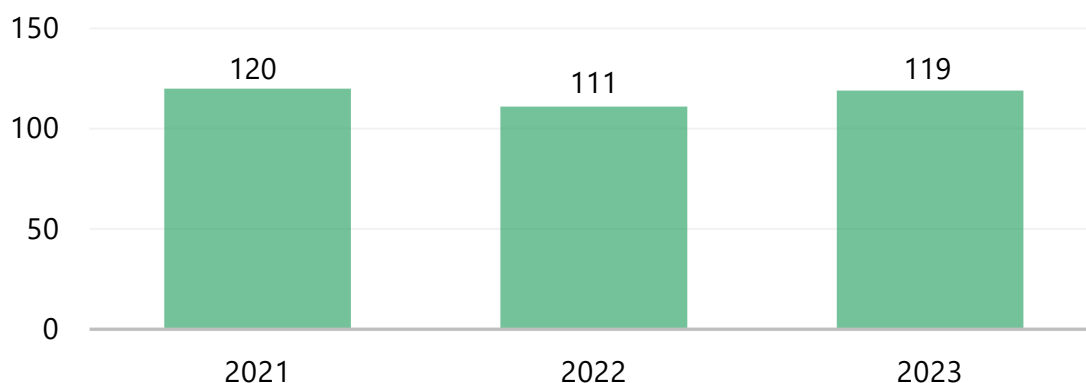
Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba jest definiowana jako taka, która zagraża życiu człowieka.

Długotrwała lub ciężka choroba była na przestrzeni lat 2021-2023 jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Witnica. W omawianym okresie dostrzec można wahania liczby beneficjentów w tym zakresie. W 2023 roku z tego powodu wsparcie otrzymało 119 rodzin – a więc o 0,8% mniej niż w roku 2021 oraz o 7,2% więcej względem roku 2022.

Wykres 8. Liczba rodzin z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy z społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Długotrwała lub ciężka choroba w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na drugim miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby stanowiły niemal połowę ogółu (**48,8%**).

Na koniec 2023 roku w gminie Witnica na 10 000 ludności przypadało 5 przychodni. Jest to nieznacznie niższa wartość w porównaniu do całego województwa lubuskiego oraz Polski, gdzie wyniosła ona po 6 przychodni. Z poniższej tabeli wynika, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy kształtuje się na zbliżonym poziomie względem województwa i kraju.

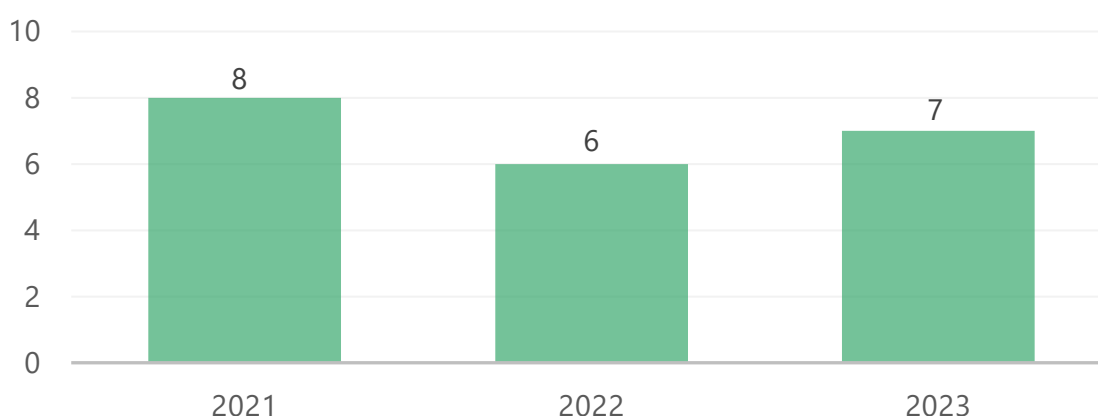
Tabela 6. Przychodnie na 10 000 ludności w gminie Witnica, województwie lubuskim i Polsce na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
gmina Witnica	4	5	5
województwo lubuskie	6	6	6
Polska	6	6	6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy organizacja i świadczenie **specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba mieszkańców gminy Witnica korzystających z tego rodzaju wsparcia, nie przekraczała 10 osób. W 2023 roku z usług skorzystało 7 osób, w 2022 roku – 6, natomiast w 2021 roku było to 8 beneficjentów.

Wykres 9. Liczba osób z terenu gminy Witnica korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023

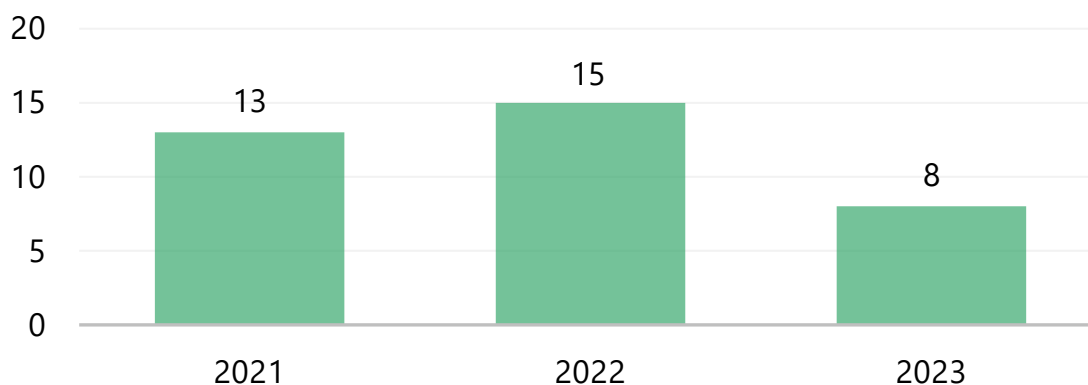

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Kolejny obszar dotyczący szeroko pojętego zdrowia to **problem uzależnień**, którego analiza przedstawiona została w dalszej części dokumentu. W 2023 roku z pomocy MGOPS w Witnicy z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 8 rodzin. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu wahała się, jednakże w 2023 roku

osiągnęła najniższą wartość. W omawianym okresie rodziny z terenu Gminy nie korzystały z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Alkoholizm w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na szóstym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły **3,3% ogółu**.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2023 roku Komisja liczyła 4 członków, którzy w zakresie pełnienia swoich obowiązków przeprowadzili rozmowy z 18 osobami mającymi problem z nadużywaniem alkoholu oraz 12 członkami ich rodzin. Ponadto w stosunku do 2 osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Na przestrzeni lat 2021-2023 nastąpiły wahania liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi członkowie Komisji prowadzili rozmowy. Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego była stała w omawianym okresie i wynosiła 2. Szczegółowe dane dotyczące działań GKRPA w latach 2021-2023 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 7. Działania GKRPA w gminie Witnica w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba członków Komisji	4	4	4
liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi prowadzono rozmowy	17	20	18
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi prowadzono rozmowy	10	16	12
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	2	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022-2023

W 2023 roku oraz w latach poprzednich na terenie gminy Witnica funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwięzionych w przemoc domową. W 2023 roku Punkt był czynny średnio 172 godziny w miesiącu, a poradnictwo udzielane było przez psychologa, 2 pracowników socjalnych, prawnika oraz 2 pielęgniarki szkolne.

W 2023 roku w PIK udzielono porad 18 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, co oznacza nieznaczny wzrost ich liczby względem 2021 roku oraz spadek w stosunku do roku 2022. Wsparciem objęto wówczas także 2 osoby z problemem narkotykowym, 12 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz 1 członka rodziny osoby z problemem narkotykowym. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
osoby z problemem alkoholowym	17	27	18
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	10	14	12
osoby z problemem narkotykowym	b.d.	2	2
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	b.d.	1	1

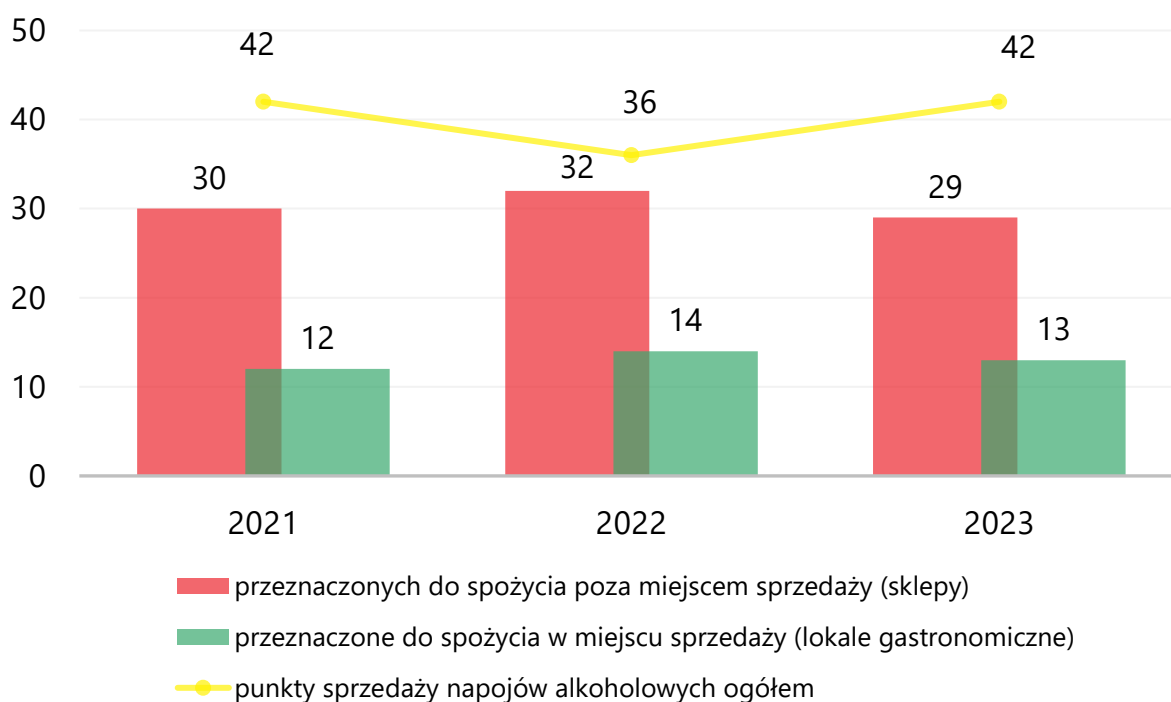
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022-2023

W 2023 roku na terenie gminy Witnica funkcjonowały także inne formy wsparcia, skierowane na osoby z problemem uzależnień oraz ich rodziny. Były to: stowarzyszenie abstynenckie, działające w oparciu o zapisy ustawy o stowarzyszeniach, Klub Abstynenta „Dromader”, 2 samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym typu AA (Anonimowi Alkoholicy), a także 2 samopomocowe grupy wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (np. grupy Al-Anon).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmuje się także **profilaktyką zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży**. W 2023 roku na terenie gminy Witnica zrealizowano 1 program profilaktyczny w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU (dawniej PARPA i KBdsPN), ORE, IPiN, pn. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, w którym wzięło udział 30 uczniów, 1 nauczyciel/wychowawca oraz 13 rodziców. W omawianym roku przeprowadzono również inne działania profilaktyczne, nieobjęte system rekomendacji, takie jak: warsztaty profilaktyczne, jednorazowe prelekcje/pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe, imprezy sportowe i konkursy. Ponadto, w 2023 roku zorganizowano szkolenia i warsztaty z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży dla rodziców oraz nauczycieli/wychowawców.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Witnica. W latach 2021-2023 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy ulegała wahaniom – w 2022 roku było ich 36, natomiast w 2021 i 2023 roku po 42. W każdym analizowanym roku większość stanowiły punkty przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy).

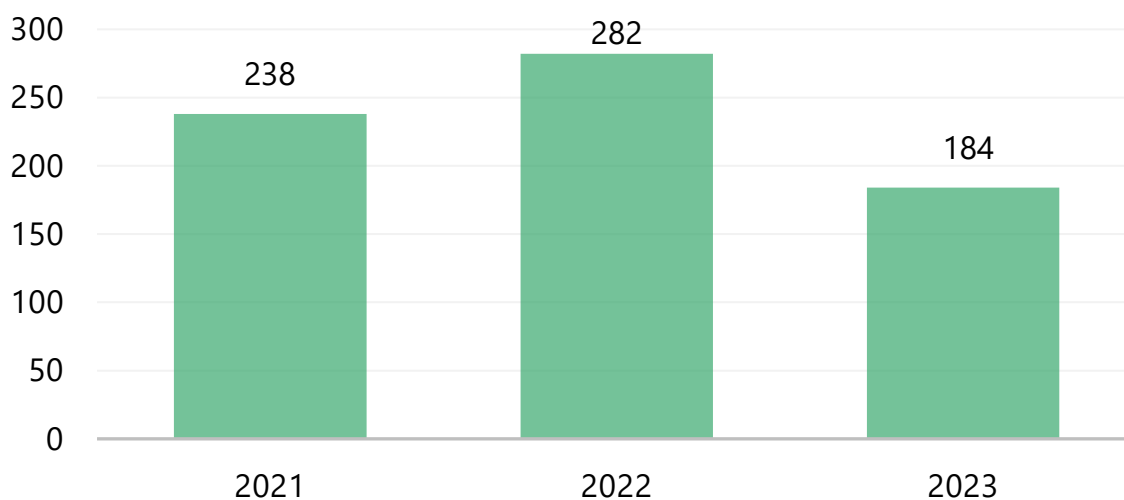
Wykres 11. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022-2023

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witnica. W latach 2021-2023 liczba ta ulegała wahaniom – w 2021 wynosiła 238, w 2022 roku – 282, z kolei w 2023 roku – 184. Powyższe świadczy o pozytywnej tendencji w zakresie kreowania polityki antyalkoholowej w Gminie, wynikającej jednakże ze spadku liczby ludności, nie zaś ze zmniejszania się liczby funkcjonujących punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Wykres 12. Liczba mieszkańców powyżej 18 r. ż. przypadająca na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witnica w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022-2023

III. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i starszych

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

Niepełnosprawność to stan, w którym osoba ma długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, co w interakcji z różnymi barierami może utrudniać jej pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równi z innymi.

Starzenie się to proces ciągły i nieodwracalny, prowadzący do zwiększonej zależności od otoczenia oraz ograniczenia samodzielności życiowej. Konsekwencją starzejącego się społeczeństwa są wyzwania dla systemów emerytalnych i opieki zdrowotnej oraz konieczność dostosowania polityki społecznej do potrzeb rosnącej liczby seniorów.

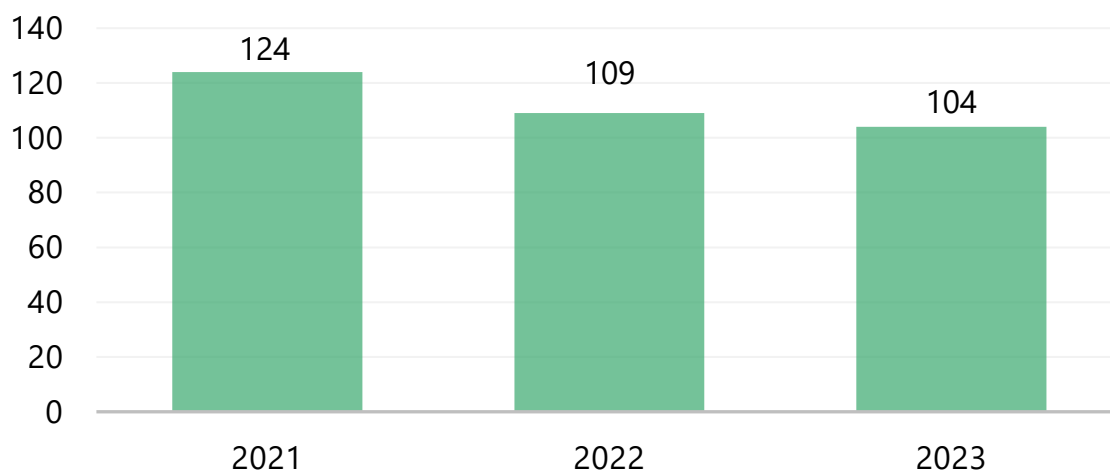
*Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 roku.
Zalega T., Proces starzenia się społeczeństwa – wybrane aspekty, Warszawa 2024.*

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Pierwszą analizowaną kwestią dotyczącą osób z niepełnosprawnościami jest liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z MGOPS w Witnicy z **powodu niepełnosprawności**. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin ulegała systematycznemu spadkowi, gdyż w 2021 roku udzielono wsparcia 124 rodzinom, w 2022 roku – 109, a w 2023 roku – 104 rodzinom. Wartość spadkowa ukształtowała się w omawianym okresie na poziomie 16,1%.

Wykres 13. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Niepełnosprawność w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na trzecim miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności stanowiły **42,6% ogółu**.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych **zasiłków pielęgnacyjnych** na przestrzeni lat 2021-2023. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobie powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność ta powstała przed 21 rokiem życia. Zasiłek przysługuje również osobom, które ukończyły 75 lat, a nie otrzymują dodatku pielęgnacyjnego z ZUS lub KRUS. Na przełomie analizowanych trzech lat liczba oraz kwota przyznawanych z tego tytułu świadczeń ulegała wzrostowi – w 2021 roku były to 5 163 świadczenia na łączną kwotę 1 114 382,00 zł, w 2022 roku – 5 186 świadczeń na kwotę 1 119 346,00 zł, natomiast w 2023 roku liczba świadczeń wyniosła 5 291, a ich łączna kwota sięgała 1 142 009,00 zł.

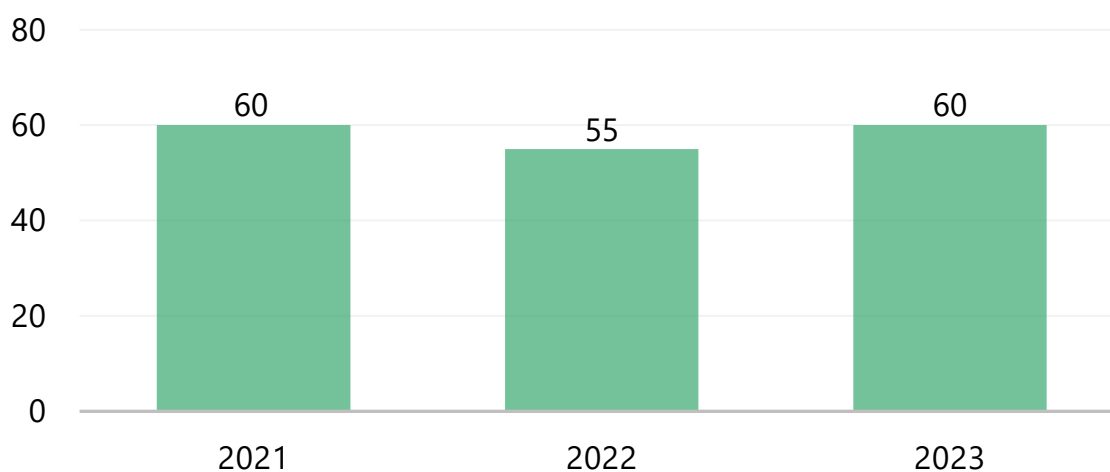
Tabela 9. Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem na przestrzeni lat 2021-2023 [zł]

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba przyznanych zasiłków	5 163	5 186	5 291
kwota przyznanych zasiłków	1 114 382,00	1 119 346,00	1 142 009,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie **usług opiekuńczych**. Świadczone są one w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, pomocy w czynnościach gospodarczych lub porządkowych. W 2023 roku, tak samo jak w 2021 roku usługami opiekuńczymi objęto po 60 osób, natomiast w 2022 roku – 55 osób, co wskazuje na nieznaczne wahania w tym zakresie.

Wykres 14. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Udzielanie wsparcia osobom niesamodzielnym w gminie Witnica od 2022 roku odbywało się m.in. poprzez udział w programie **„Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”**, współfinansowanym ze środków Funduszu Solidarnościowego. Wsparciem objęte zostały osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Na realizację Programu w 2023 roku przekazano 46 165,00 zł, pozyskanych z w/w Funduszu.

Opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami zamieszkujący gminę Witnica mogli również korzystać od 2020 roku z programu „**Opieka Wytchnieniowa**”, na którego realizację pozyskano środki z Funduszu Solidarnościowego. Głównym założeniem Programu jest odciążenie poprzez wsparcie w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki tej formie wsparcia osoby zaangażowane w sprawowanie opieki pozyskiwały czas, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację oraz załatwienie niezbędnych spraw.

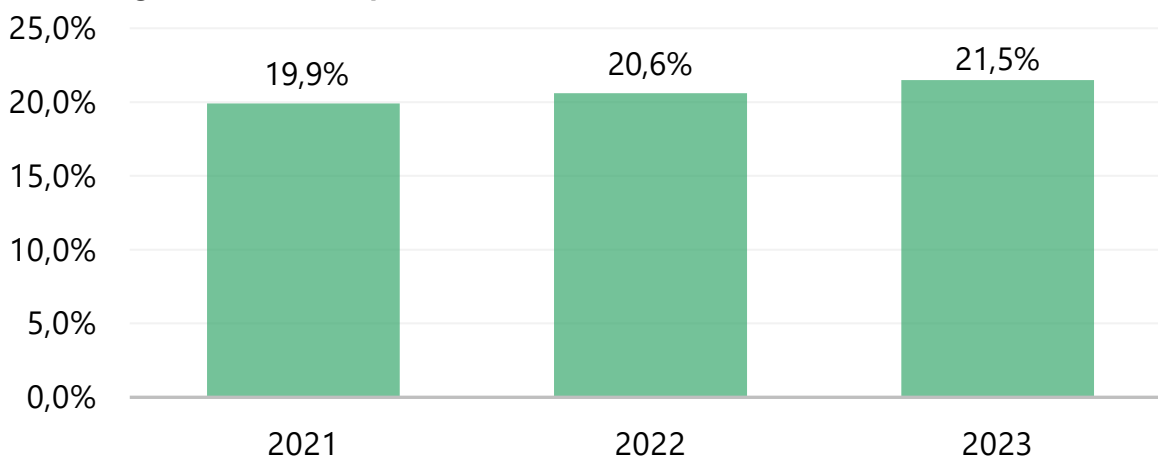
Wspieranie ogólnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością na terenie gminy Witnica, realizowane jest m.in. za sprawą działalności **Środowiskowego Domu Samopomocy w Witnicy**, będącego placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Dom dąży do poprawy jakości życia i funkcjonowania uczestników i ich rodzin poprzez świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych.

Na terenie gminy Witnica funkcjonuje również **Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim**, będący jednostką budżetową Powiatu Gorzowskiego o charakterze ponadlokalnym. Dom przeznaczony jest dla kobiet chorujących psychicznie, których wsparcie odbywa się poprzez podstawową działalność opiekuńczo-terapeutyczną, medyczno-rehabilitacyjną oraz socjalno-bytową przy pomocy wykwalifikowanej kadry pracowników.

W ramach rehabilitacji społeczno-zawodowej mieszkańców zmagających się z niepełnosprawnością intelektualną, na terenie Gminy funkcjonuje **Warsztat Terapii Zajęciowej w Kamieniu Wielkim**, dla którego jednostką prowadzącą jest Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim. W zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia przez uczestników, WTZ prowadzi 6 pracowni.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W gminie Witnica odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2023 roku wyniósł 21,5%, co oznacza wzrost w stosunku do 2021 roku o 1,6 pp. Na przestrzeni lat 2021-2023 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał systematycznemu wzrostowi.

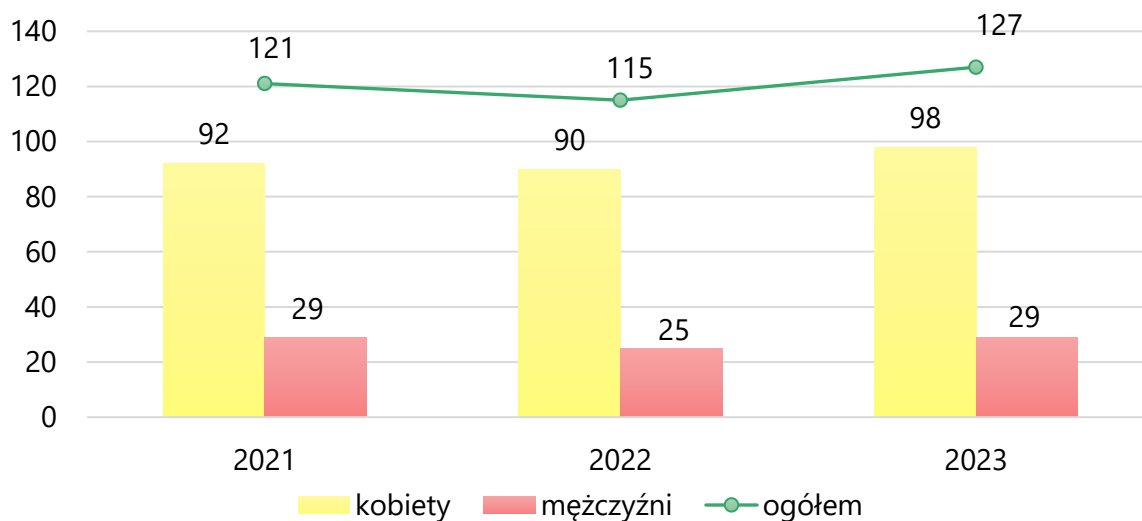
Wykres 15. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła w 2023 roku 127. Większość stanowiły kobiety – 98 osób, natomiast liczba mężczyzn wyniosła wówczas 29. Na przestrzeni lat 2021-2023 dostrzec można wahania w zakresie ogólnej liczby mieszkańców Gminy korzystających z pomocy społecznej, będących w wieku poprodukcyjnym, jednakże w 2023 roku osiągnęła ona najwyższą wartość.

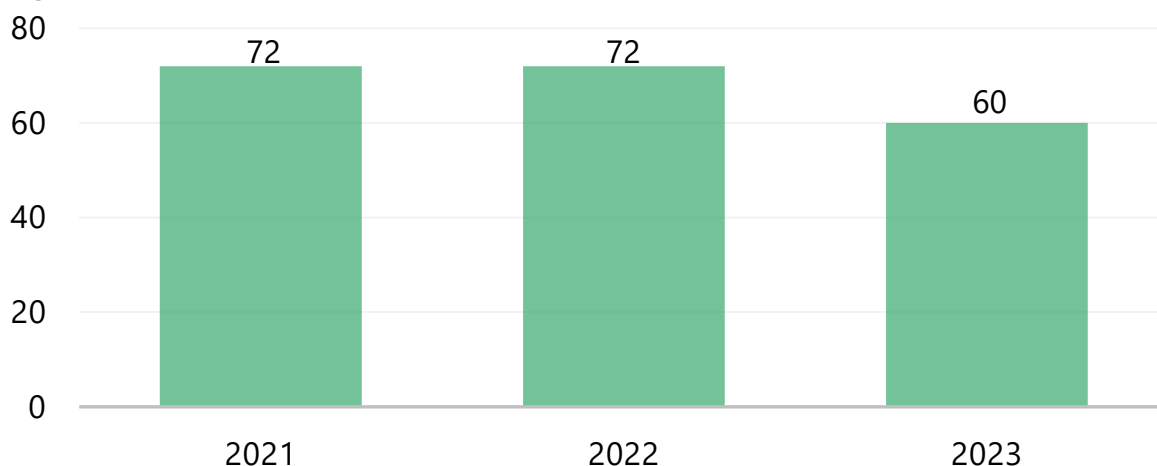
Wykres 16. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2023 wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można spadek liczby świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osób powyżej 75 roku życia – w latach 2021-2022 były to po 72 osoby, natomiast w 2023 roku z tego typu świadczenia skorzystało 60 mieszkańców.

Wykres 17. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są **domy pomocy społecznej**, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

Liczbę osób z terenu gminy Witnica przebywających w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to gminne środki prezentuje kolejna tabela. W 2021 roku Gmina ponosiła odpłatność za pobyt 23 mieszkańców w DPS, w 2022 – 24 osób, natomiast w 2023 roku było to 21 osób. Kwota świadczeń przeznaczana na ten cel ulegała systematycznemu wzrostowi w analizowanym okresie, osiągając w 2023 roku wartość 1 080 182 zł.

Tabela 10. Liczba osób przebywających w DPS oraz kwota odpłatności gminy Witnica na przestrzeni lat 2021-2023 [w zł]

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób przebywających w DPS	23	24	21
kwota odpłatności (zł)	709 568	904 408	1 080 182

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Na terenie gminy Witnica od 2018 roku funkcjonuje **Witnicka Rada Seniorów**, która stanowi organ konsultacyjny i doradczy w zakresie spraw dotyczących bezpośrednio najstarszych mieszkańców Gminy, ale również działa na rzecz wzmocnienia aktywności społecznej wśród lokalnych seniorów. W 2023 roku Rada odbyła 7 posiedzeń, których przedmiotem były m.in. kwestie:

- nauki języków obcych,
- utworzenia Karty Seniora,

- zrównoważenia podatków,
- bezpieczeństwa seniorów na drogach i chodnikach,
- poprawy jakości powietrza,
- sytuacji mieszkaniowej seniorów.

Zadania w zakresie wsparcia i aktywizacji najstarszych mieszkańców gminy Witnica realizuje **Dzienny Dom Pobytu „Senior Wigor” w Witnicy**, działający na podstawie Rządowego Programu Wieloletniego Senior+. Placówka ma na celu zapewnienie wsparcia seniorom z terenu miasta i gminy Witnica, przez które rozumie się osoby nieaktywne zawodowo, powyżej 60 roku życia, poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W 2023 roku z oferty placówki korzystało 20 osób, a w skład 7-osobowego personelu wchodziło m.in. animatorzy kultury, opiekunowie seniorów, psycholog i kierownik DDP.

Drugą placówką zapewniającą dzienną opiekę dla seniorów zapewnia jest **Klub Seniora**, funkcjonujący przy Miejskim Domu Kultury w Witnicy. Działalność Klubu ma na celu przeciwdziałanie marginalizacji i osamotnieniu seniorów z terenu Gminy, poprzez umożliwienie im spotkań i nawiązywania nowych znajomości, wzmacnianie kompetencji społecznych, a także rozwijanie pasji i zainteresowań.

W odpowiedzi na zjawisko starzejącego się społeczeństwa powstała idea *lifelong learning*, czyli całożyciowego uczenia się, zakładająca patrzenie na edukację jak na nieodłączny element całego życia, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Wobec tego witniccy seniorzy mają możliwość poszerzania swojej wiedzy i kompetencji, poprzez aktywne uczestnictwo w **Uniwersytecie Trzeciego Wieku**, przy MDK w Witnicy.

UTW poza wzmacnianiem kondycji umysłowej poprzez organizację wykładów, lektoratów i warsztatów, kładzie nacisk również na zdrowie fizyczne i aktywność ruchową. Ponadto, Uniwersytety promują wzmacnianie relacji międzyludzkich oraz działalność na rzecz społeczności lokalnej.

Innym programem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej realizowanym na terenie gminy Witnica był **„Korpus Wsparcia Seniorów”**, mający na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych, przez zwiększanie dostępu do tzw. opieki na odległość. Skorzystać z niego mogli wszyscy mieszkańcy Gminy w wieku 65 lat i więcej, mający problemy z samodzielnym funkcjonowaniem, wynikającym z ich stanu zdrowia. Realizacja Programu polega na przekazaniu seniorom tzw. „opasek bezpieczeństwa”, połączonych z usługą operatora pomocy. Z w/w programu w 2023 roku skorzystało 25 seniorów zamieszkujących gminę Witnica, a na ten cel pozyskano z MRPiPS dotację w wysokości 16 767,00 zł.

IV. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

WSPARCIE OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI I ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ

Bezdomność to zjawisko polegające na braku stałego miejsca zamieszkania, co uniemożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych oraz utrudnia funkcjonowanie społeczne i zawodowe.

W kontekście polityki społecznej, bezdomność stanowi istotne wyzwanie, wymagające kompleksowych działań ukierunkowanych na reintegrację osób bezdomnych. Działania te obejmują m.in. zapewnienie schronienia, wsparcia socjalnego, dostępu do opieki zdrowotnej oraz programów aktywizacji zawodowej. Celem tych inicjatyw jest nie tylko zaspokojenie bieżących potrzeb osób bezdomnych, ale przede wszystkim ich trwałe włączenie w życie społeczne i zawodowe.

Wilczek J., Pokonać bezdomność 2020 Materiały konferencyjne i dobre praktyki, Zabrze 2020.

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Szeroko pojęte ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego jest zadaniem pomocy społecznej, która dąży do przygotowania osób zagrożonych tym zjawiskiem do uczestnictwa w życiu społecznym. Do grup wykluczonych społecznie można zaliczyć przede wszystkim:

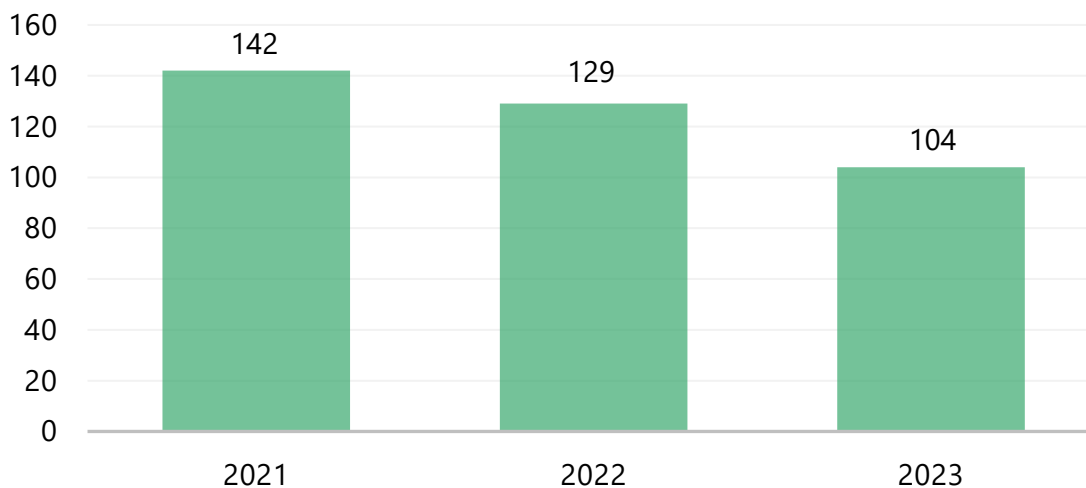
- osoby ubogie,
- osoby uzależnione,
- rodziny uwikłane w problem przemocy domowej,
- seniorów,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby bezdomne,

- osoby bezrobotne,
- osoby zwolnione z zakładu karnego.

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących gminę Witnica, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2021-2023 systematycznie się zmniejszała. W 2023 roku osiągnęła wartość 104 rodzin, co oznacza, że względem roku 2021 nastąpił spadek o 26,8%.

Wykres 18. Liczba rodzin z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy i wsparcia materialnego z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Ubóstwo w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem ubóstwa stanowiły **42,6% ogółu**.

W 2023 roku zasiłki stałe pobierało 71 osób, zasiłek okresowy – 62 osoby, natomiast z zasiłku celowego korzystało 146 osób. Na przestrzeni lat 2021-2023, liczba świadczeniobiorców każdego rodzaju zasiłku ulegała regularnemu spadkowi.

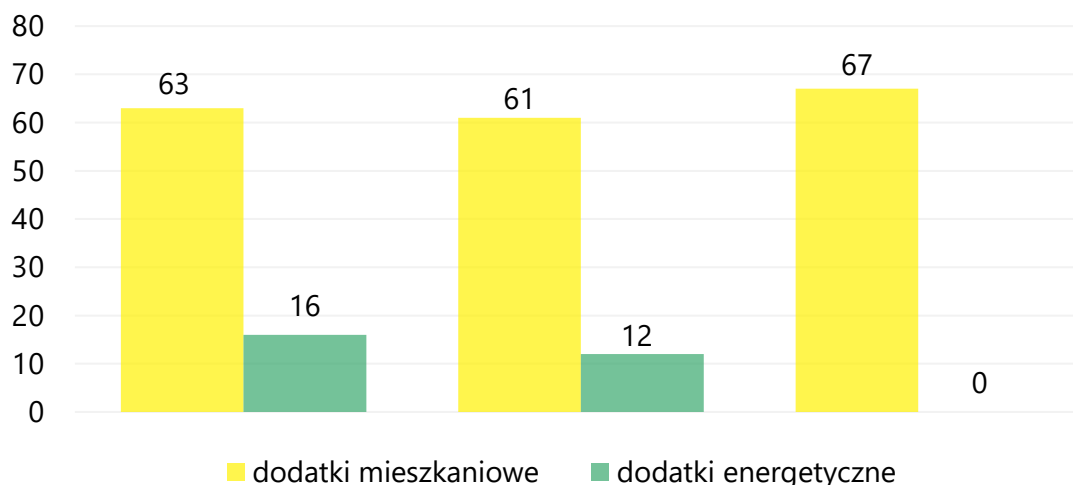
Tabela 11. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy na przestrzeni lat 2021-2023

rodzaj zasiłku	2021	2022	2023
zasiłek stały	82	77	71
zasiłek okresowy	96	83	62
zasiłek celowy	211	181	146

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków energetycznych ulegała regularnemu spadkowi. W 2023 roku nie wypłacono dodatku żadnemu gospodarstwu domowemu z terenu gminy Witnica. W tym samym roku wsparcie w formie dodatku mieszkaniowego przyznano 67 gospodarstwom domowym, czyli największej liczbie w analizowanym okresie.

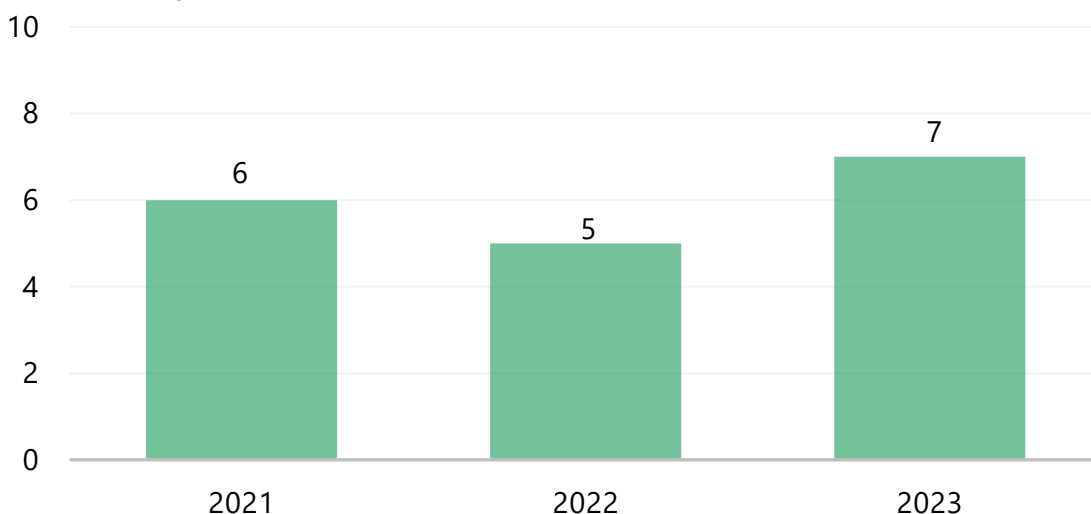
Wykres 19. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2023 roku z pomocy i wsparcia MGOPS z powodu bezdomności skorzystało 7 osób. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu ulegała nieznacznym wahaniom.

Wykres 20. Liczba osób z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Działania MGOPS w Witnicy w kierunku wsparcia osób bezdomnych obejmowały oprócz pracy socjalnej, zapewnienie noclegu, ciepłego posiłku i niezbędnej odzieży stosownej do pory roku oraz udzielenie pomocy materialnej.

Zadanie własne w zakresie udzielania schronienia osobom tego pozbawionym jest przez gminę Witnica realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami administracyjnymi. W 2023 roku Gmina poniosła odpłatność za pobyt 1 osoby w schronisku dla osób bezdomnych.

V. Edukacja publiczna

EDUKACJA PUBLICZNA

Edukacja publiczna to system kształcenia organizowany i finansowany przez państwo, mający na celu zapewnienie powszechnego dostępu do nauki oraz realizację prawa obywateli do kształcenia się. Zgodnie z artykułem 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, system oświaty Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia realizację prawa każdego obywatela do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju.

Blicharz J., Raszevska-Skałeczka R., Teoretycznoprawne aspekty edukacji jako dobra publicznego w kontekście tendencji prywatyzacyjnych i urynkowienia szkolnictwa, Wrocław 2022.

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

W 2023 roku gmina Witnica była organem prowadzącym dla następujących placówek edukacyjnych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Witnicy,
- Zespół Szkół Samorządowych w Witnicy,
- Zespół Edukacyjny w Nowinach Wielkich,
- Szkoła Podstawowa w Dąbroszynie,
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kamieniu Wielkim³.

W roku szkolnym 2023/2024 łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Witnica, kształtowała się na poziomie 1 300 osób, uczęszczających do 77 oddziałów. W przypadku szkół ponadpodstawowych, w omawianym roku szkolnym nauczaniem objęto 341 osób,

---

³ Raport o stanie gminy Witnica za rok 2023.

z 16 oddziałów. Na przestrzeni lat 2021-2024 dostrzec można regularny spadek liczby uczniów publicznych szkół podstawowych funkcjonujących na terenie gminy Witnica (3,0%). W przypadku osób uczęszczających do szkół ponadpodstawowych, widoczne są nieznaczne wahania.

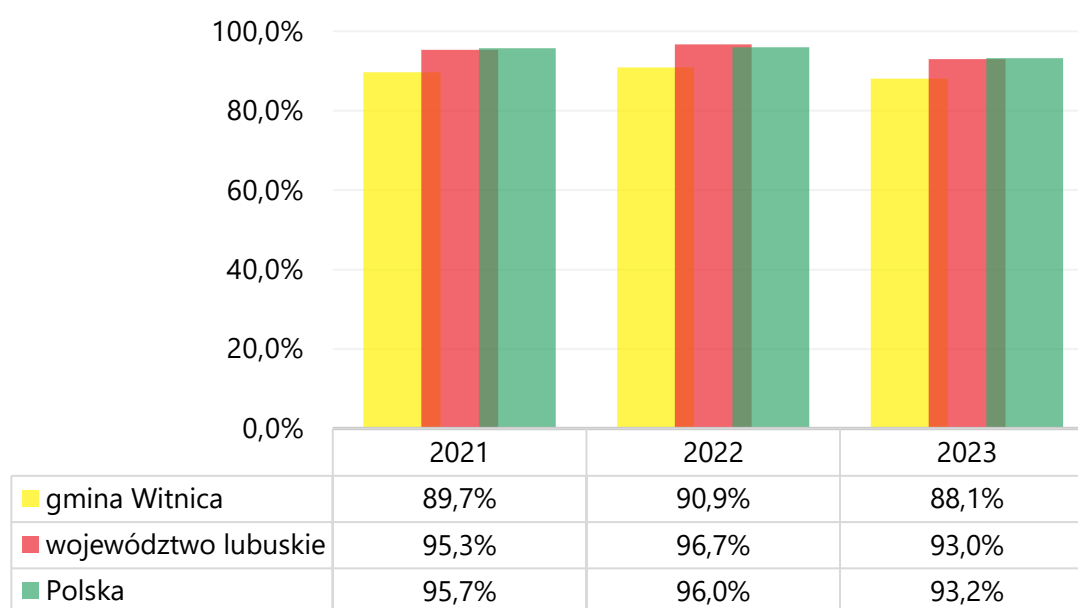
Tabela 12. Liczba uczniów publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2024

wyszczególnienie	2021/2022	2022/2023	2023/2024
nauczanie podstawowe	1 340	1 320	1 300
nauczanie ponadpodstawowe	349	327	341

Źródło: Raport o stanie gminy Witnica za rok 2023

Współczynnik skolaryzacji brutto definiowany jest jako relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku), do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik ten dla szkół podstawowych w gminie Witnica w 2023 roku kształtował się na poziomie **88,1%**, a więc był najniższy na przestrzeni lat 2021-2023. W porównaniu do danych z województwa lubuskiego i całego kraju, w gminie Witnica jego wartość była niższa w omawianym okresie.

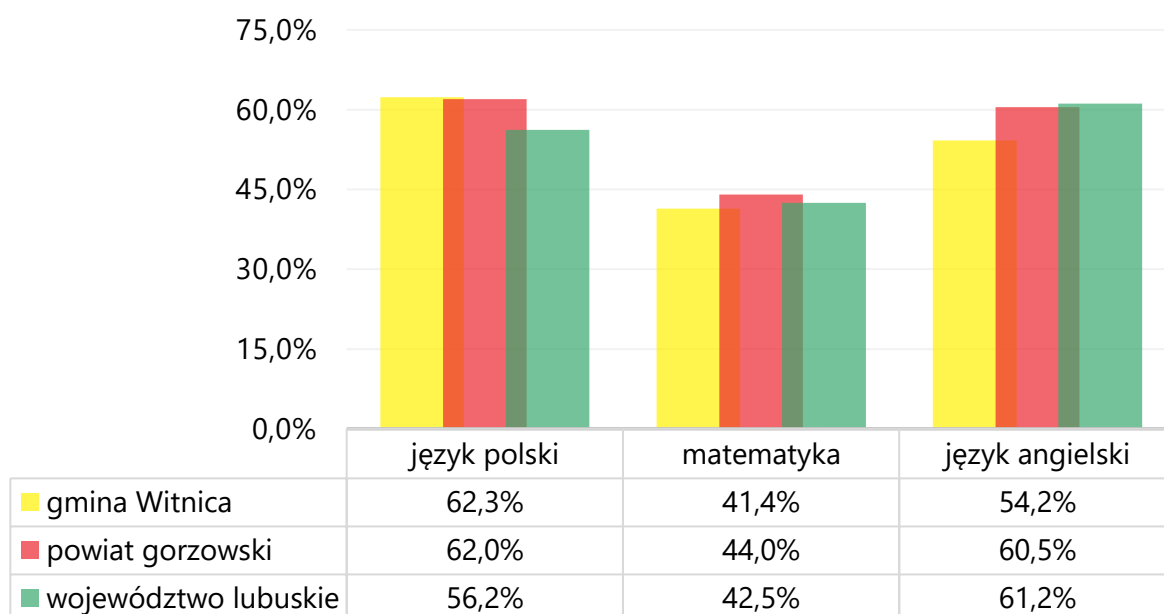
Wykres 21. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Witnica, województwie lubuskim i Polsce w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na kolejnym wykresie przedstawiono średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Witnica w porównaniu do wyników uczniów z powiatu gorzowskiego oraz województwa lubuskiego. Z zebranych danych wynika, że młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali gorsze wyniki z części matematycznej egzaminu oraz języka nowożytnego (angielskiego), w porównaniu z wynikami powiatowymi i wojewódzkimi, natomiast w przypadku języka polskiego, uczniowie z terenu gminy Witnica wypadli lepiej względem rówieśników z całego powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego.

Wykres 22. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z terenu gminy Witnica, powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl>

VI. Przeciwdziałanie bezrobociu

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Zjawisko bezrobocia posiada wieloaspektowy charakter, dlatego trudne jest wskazanie jego precyzyjnej definicji. Można je określić jako „zjawisko społeczno-ekonomiczne, które polega na pozostawianiu bez pracy pewnej części ludności w wieku produkcyjnym gotowych do jej podjęcia na typowych warunkach istniejących w gospodarce”. W literaturze spotyka się z różnymi definicjami bezrobocia, jednak w większości przypadków należy wymienić trzy charakterystyczne cechy tego zjawiska:

- pozostawanie bez pracy,
- poszukiwanie pracy,
- gotowość do pracy.

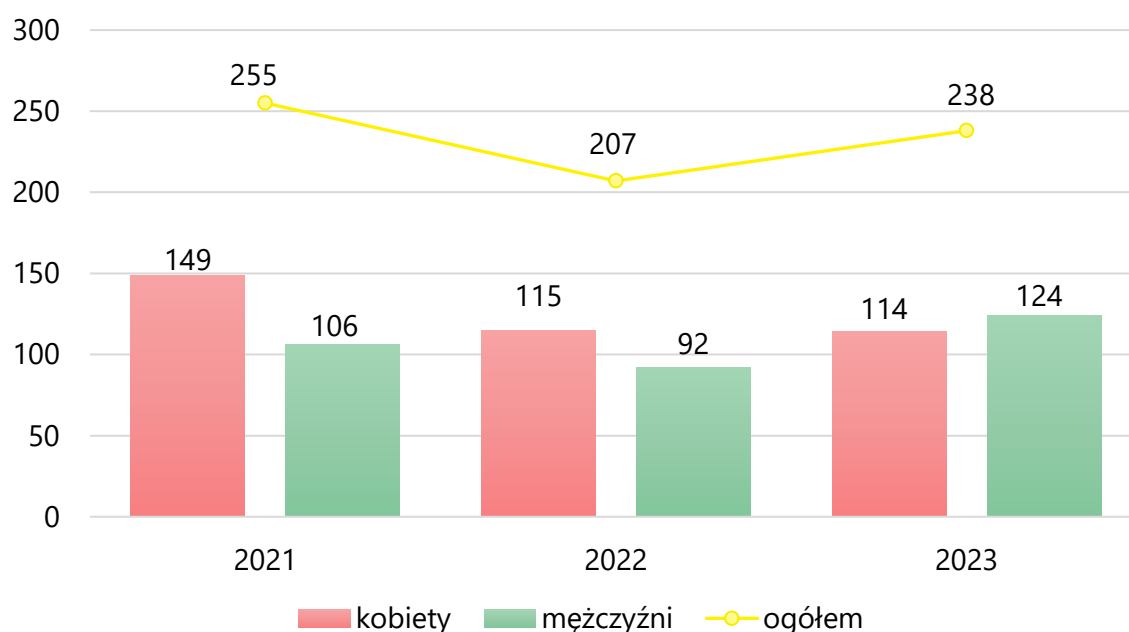
Drela K., Socjologia i inne nauki o pracy i bezrobociu – część II, Szczecin 2015.

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Pod koniec 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorzowie Wielkopolskim zarejestrowanych było łącznie **238 mieszkańców gminy Witnica**. Oznacza to spadek w odniesieniu do 2021 roku o 6,7% oraz wzrost względem roku poprzedniego o 15,0%. W ostatnim analizowanym roku pozostających bez pracy kobiet w Gminie było nieznacznie mniej niż mężczyzn – 114 osób, tj. 47,9% ogółu.

Wykres 23. Mieszkańcy gminy Witnica zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorzowie Wielkopolskim z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejna tabela przedstawia liczbę osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2021-2023. Ze zjawiskiem **długotrwałego bezrobocia** mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Pod koniec 2023 roku długotrwale bezrobotni mieszkańcy gminy Witnica stanowili 34,9% wszystkich mieszkańców zarejestrowanych w PUP. Na przestrzeni lat 2021-2023 można zaobserwować spadek w zakresie liczby osób długotrwale bezrobotnych, jak i ich udziału w ogóle osób pozostających bez zatrudnienia. W powiecie gorzowskim udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2023 roku 29,6%, co oznacza, że sytuacja w gminie Witnica była mniej korzystna niż odnotowana w całym Powiecie.

Tabela 13. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Witnica oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w porównaniu do powiatu gorzowskiego w latach 2021-2023

kategoria	31 grudnia 2021		31 grudnia 2022		31 grudnia 2023	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
gmina Witnica	137	53,7	103	49,8	83	34,9
powiat gorzowski	450	46,4	292	39,7	238	29,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na **grupę wiekową** można zauważyć, że w latach 2021-2023 udział osób do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców gminy Witnica ulegał wahaniom. W przypadku bezrobotnych do 30 roku życia, ich udział w latach 2022-2023 był stały i niższy względem 2021 roku. Osoby do 25 roku życia w 2023 roku stanowiły 11,3% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP, czyli najwięcej w omawianym okresie. Mieszkańcy do 30 roku życia w 2023 roku stanowili wówczas 19,3% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP – to o 4,2 pp. mniej niż w 2021 roku. W przypadku osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, w 2023 roku ich udział wyniósł 31,1% ogółu, czyli o 0,3 pp. mniej niż w roku poprzednim i o 2,9 pp. więcej w stosunku do 2021 roku.

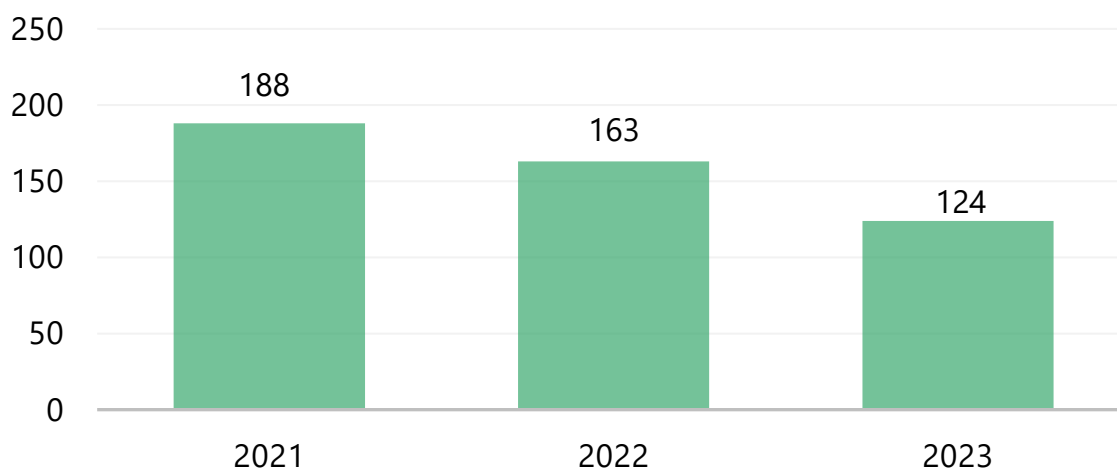
Tabela 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Witnica w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2021-2023

Kategoria wiekowa	31 grudnia 2021		31 grudnia 2022		31 grudnia 2023	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
do 25 roku życia	25	9,8	19	9,2	27	11,3
do 30 roku życia	60	23,5	40	19,3	46	19,3
powyżej 50 roku życia	72	28,2	65	31,4	74	31,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2023 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witnicy z powodu **bezrobocia** kształtowała się na poziomie **124**. Na przestrzeni lat 2021-2023 można zauważyć systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu, który w stosunku do roku bazowego wyniósł 34,0%. Należy jednak podkreślić, że w omawianym okresie, bezrobocie było głównym powodem korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy Witnica.

Wykres 24. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2021-2023

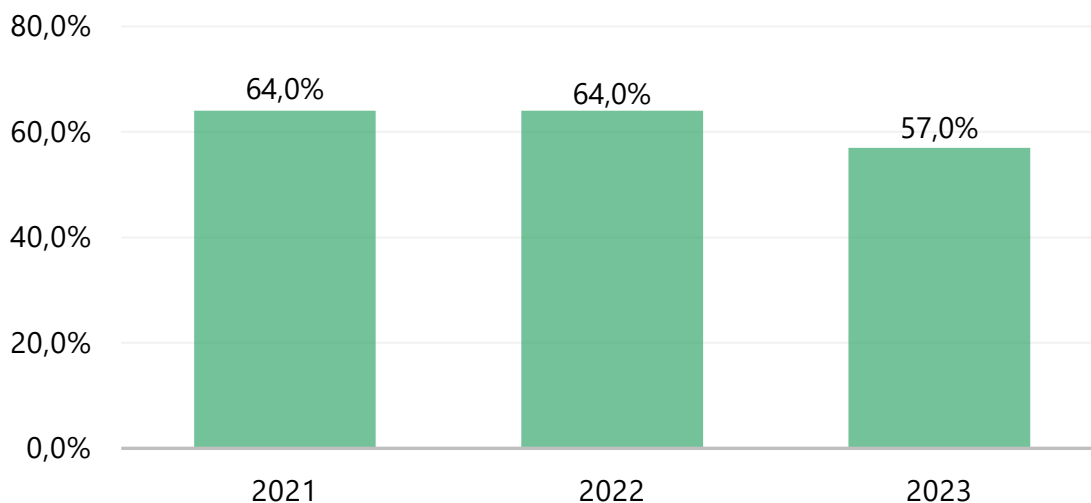

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Bezrobocie w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 244, a więc rodziny borykające się z problemem bezrobocia stanowiły **połowę ogółu** (50,8%).

Dostrzegalna jest spadkowa tendencja, jeśli chodzi o wartości wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na terenie gminy Witnica. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2023 roku osiągnął on poziom 57,0%, co oznacza, że zmniejszył się względem 2021 i 2022 roku o 7 pp.

Wykres 25. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy Witnica pozostających bez zatrudnienia, odbywa się m.in. poprzez pracę socjalną z osobami bezrobotnymi. Jednym z narzędzi stosowanych w procesie usamodzielniania jest kontrakt socjalny, który w 2023 roku został podpisany z 12 osobami.

Podmiotem funkcjonującym na terenie gminy Witnica w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej jest **Centrum Integracji Społecznej**, działające przy stowarzyszeniu WSPARCIE w Witnicy. Jego oferta skierowana jest do 50 osób wykluczonych społecznie, bądź zagrożonych marginalizacją z różnych powodów, w tym m.in. bezrobocia, bezdomności, uzależnień, zwolnienia z zakładu karnego itp.

VII. Kultura, kultura fizyczna oraz turystyka

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Kultura, kultura fizyczna oraz turystyka odgrywają kluczową rolę w prawidłowym funkcjonowaniu społeczeństwa. Kultura stanowi fundament tożsamości narodowej, kształtuje wartości i normy społeczne, a także wspiera rozwój kapitału społecznego poprzez promowanie uczestnictwa w życiu kulturalnym. Kultura fizyczna, obejmująca aktywność fizyczną i sport, przyczynia się do poprawy zdrowia publicznego, integracji społecznej oraz kształtowania postaw prozdrowotnych. Turystyka natomiast wpływa na rozwój gospodarczy, tworzenie miejsc pracy oraz promowanie dziedzictwa kulturowego, jednocześnie sprzyjając wymianie międzykulturowej i zrozumieniu między narodami. Wspólne oddziaływanie tych elementów przyczynia się do budowania spójności społecznej, podnoszenia jakości życia obywateli oraz zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Polski Instytut Ekonomiczny, Wpływ kultury na rozwój społeczno-gospodarczy w Polsce. Warszawa 2022.

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Działalność w zakresie sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy Witnica prowadzona jest głównie przez **Miejski Dom Kultury w Witnicy**, będący samorządową instytucją kultury, stanowiącą centrum kulturalno-oświatowe Gminy. Jego głównym celem jest edukacja kulturalna oraz wspomaganie amatorskiego ruchu artystycznego mieszkańców gminy Witnica poprzez powszechny i aktywny udział w kulturze. MDK realizuje swoje zadania we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Witnica, organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi, przedszkolami i szkołami. W 2023 roku instytucja zrealizowała szereg inicjatyw o charakterze artystycznym, kulturalnym, edukacyjnym i społecznym. W ramach tych działań

odbywały się spotkania mieszkańców, m.in. podczas wydarzeń plenerowych, a także organizowane były różnorodne spektakle, wernisaże, koncerty, turnieje, festiwale, przeglądy, zabawy, konkursy, projekcje filmowe oraz warsztaty artystyczne. W 2023 roku MDK w Witnicy zorganizował 55 imprez/spotkań/konkursów, w których uczestniczyło 5 000 osób⁴.

Działalność kulturalna prowadzona była także w pracowniach, zespołach i klubach przy MDK, koordynowanych przez instruktorów i animatorów. Należały do nich:

- pracownia muzyczna,
- pracownia plastyczna,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia LEGO,
- pracownia Robotyki,
- Zespół Śpiewaczy CANTORES,
- Zespół Śpiewaczy NOWINIANKI,
- Uniwersytet III Wieku,
- Klub Seniora.

Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Witnica jest również zadaniem **Miejskiej Biblioteki Publicznej w Witnicy**, funkcjonującej w siedzibie MDK w Witnicy. Placówka jest samorządową instytucją kultury, służącą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców Gminy. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z innymi podmiotami z terenu Gminy, przede wszystkim z placówkami oświatowymi, a także z Gorzowską Biblioteką

---

⁴ Raport o stanie Miasta i Gminy Witnica za 2023 rok.

Cyfrową. W ramach tejże działalności realizowane są m.in. spotkania autorskie z twórcami, konkursy recytatorskie, czy konkursy literacko-plastyczne.

W skład MBP wchodzi:

- Biblioteka Miejska w Witnicy,
- Filia w Kamieniu Małym,
- Filia w Dąbroszynie.

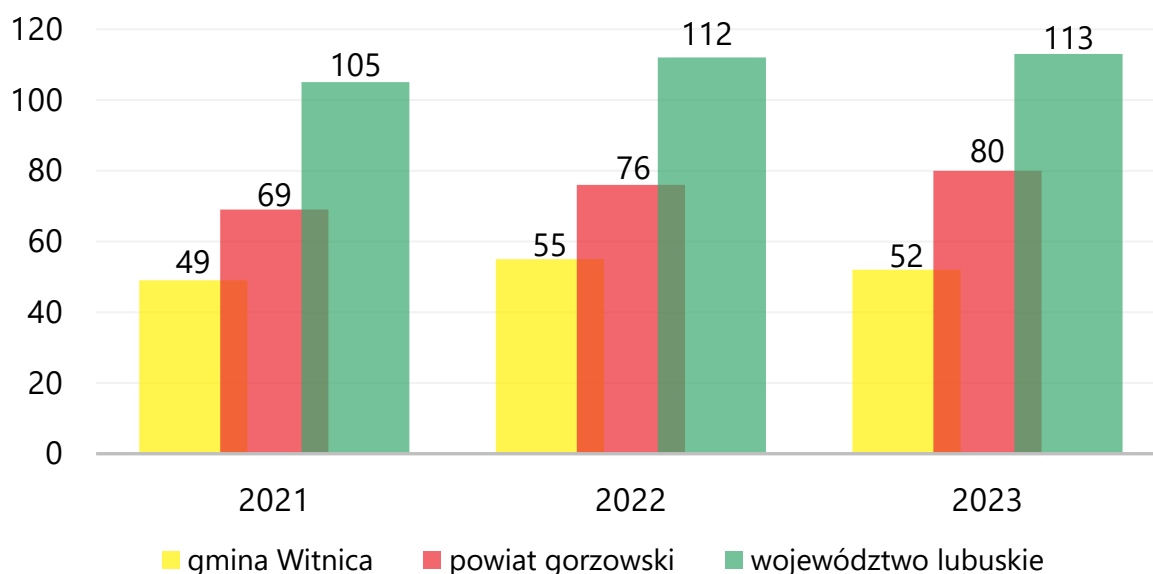
W 2023 roku Biblioteka Miejska w Witnicy prowadziła punkty biblioteczne w Środowiskowym Domu Samopomocy oraz Domu Dziennego Pobytu „Senior Wigor”⁵.

Kolejny wykres prezentuje dostępne dane w zakresie **liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności** w gminie Witnica, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2021-2023. Na podstawie danych statystycznych można zauważyć, że wskaźnik ten przyjmował w Gminie znacznie niższą wartość niż w powiecie i województwie. W latach 2021-2023 liczba czytelników na terenie Gminy ulegała nieznacznym wahaniom. W 2023 roku wyniosła ona 52 osoby, w powiecie gorzowskim było to 80 osób, natomiast w całym województwie lubuskim – 113 osób.

---

⁵ Raport o stanie Miasta i Gminy Witnica za 2023 rok.

Wykres 26. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Witnica, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zadania w zakresie sportu na terenie gminy Witnica realizowane są w szczególności za pośrednictwem lokalnej bazy sportowo-rekreacyjnej, składającej się z następujących obiektów:

- orlik lekkoatletyczny,
- kompleks boisk oraz Stadion Miejski,
- boisko baseballowe,
- kort tenisowy,
- siłownie zewnętrzne.

Na terenie Gminy aktywnie działają również kluby sportowe oraz uczniowskie kluby sportowe trenujące zarówno dorosłych, dzieci i młodzież w różnych dziedzinach sportu.

Gmina Witnica wyróżnia się bogatymi walorami turystycznymi oferując odpowiednie warunki dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej, m.in. za sprawą przebiegających przez jej teren szlaków turystycznych oraz występujących obiektów zabytkowych, stanowiących nieodłączny element krajobrazu. Do najcenniejszych należą: Zabytkowy pałac w Dąbroszynie z XVII w., Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej

Pomocy z końca XIX w., Lubuskie Muzeum Browarnictwa, Muzeum Chwały Oręża Polskiego, Regionalna Izba Tradycji przy „Żółtym Pałacyku” oraz Park Dinozaurów w Nowinach Wielkich. Gmina posiada również korzystane warunki do wędkarstwa, kajakarstwa i uprawiania innych sportów wodnych, za sprawą występowania na jej terenie licznych jezior. Wypoczynek zapewnia baza gastronomiczno-noclegowa⁶.

---

⁶ Raport o stanie Miasta i Gminy Witnica za 2023 rok.

VIII. Aktywność obywatelska

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska jest ważnym aspektem funkcjonowania człowieka, który ma znaczenie dla rozwoju wewnętrznych zasobów jednostki. W sferze poznawczej przyczynia się do rozwoju rozumienia struktur społecznych oraz przyjmowania odmiennej perspektywy.

Jest ona również istotnym zadaniem rozwojowym, szczególnie w okresie wczesnej dorosłości. Obejmuje ona różne formy, takie jak udział w wyborach, płacenie podatków, aktywność społeczną czy postawę patriotyczną. Obywatelstwo nie ogranicza się jedynie do relacji jednostka-państwo, ale obejmuje również codzienną aktywność jednostki i jej wpływ na otoczenie.

Krzywosz-Rynkiewicz, B., Aktywność obywatelska jako zadanie i wyzwanie rozwojowe – znaczenie okresu dzieciństwa i adolescencji. Psychologia Rozwojowa 2019, 24(3).

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na podstawie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Przesłanki te doprowadziły do powstania **ekonomii społecznej**, skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny

oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem⁷.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 2. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

⁷ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10.

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom. Wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Wśród działań i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i współpracy publiczno-pozarządowej możliwe jest przy aktywnym udziale **lokalnych organizacji pozarządowych**, których celem działalności jest budowa kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁸.

Na terenie gminy Witnica w 2023 roku zarejestrowane były **1 143 podmioty gospodarki narodowej**, w tym 41 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 3,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej oraz

---

⁸ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

3 fundacje (0,3% ogółu). W 2022 i 2023 roku liczba fundacji działających na terenie Gminy wynosiła po 3, natomiast w 2021 roku była mniejsza o 1 podmiot. Na przestrzeni lat 2021-2022 liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w Gminie była stała i wynosiła po 36, z kolei w 2023 roku wzrosła do 41. W omawianym okresie dostrzegalny był systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej ogółem.

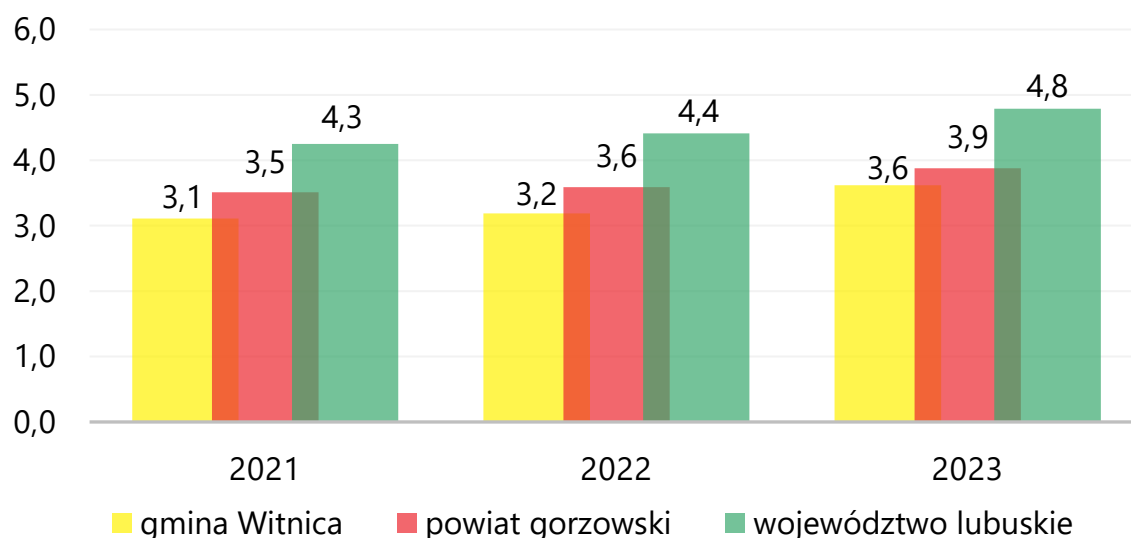
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Witnica w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	1 096	1 112	1 143
fundacje	2	3	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	36	41

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Witnica w 2023 roku wyniósł **3,6** i tym samym był najwyższy na przestrzeni lat 2021-2023 (wzrost w 2023 roku względem 2021 roku na poziomie 0,5 pp.). W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich powyższy wskaźnik w omawianym okresie zawsze przyjmował niższe wartości.

Wykres 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Witnica, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2021-2023

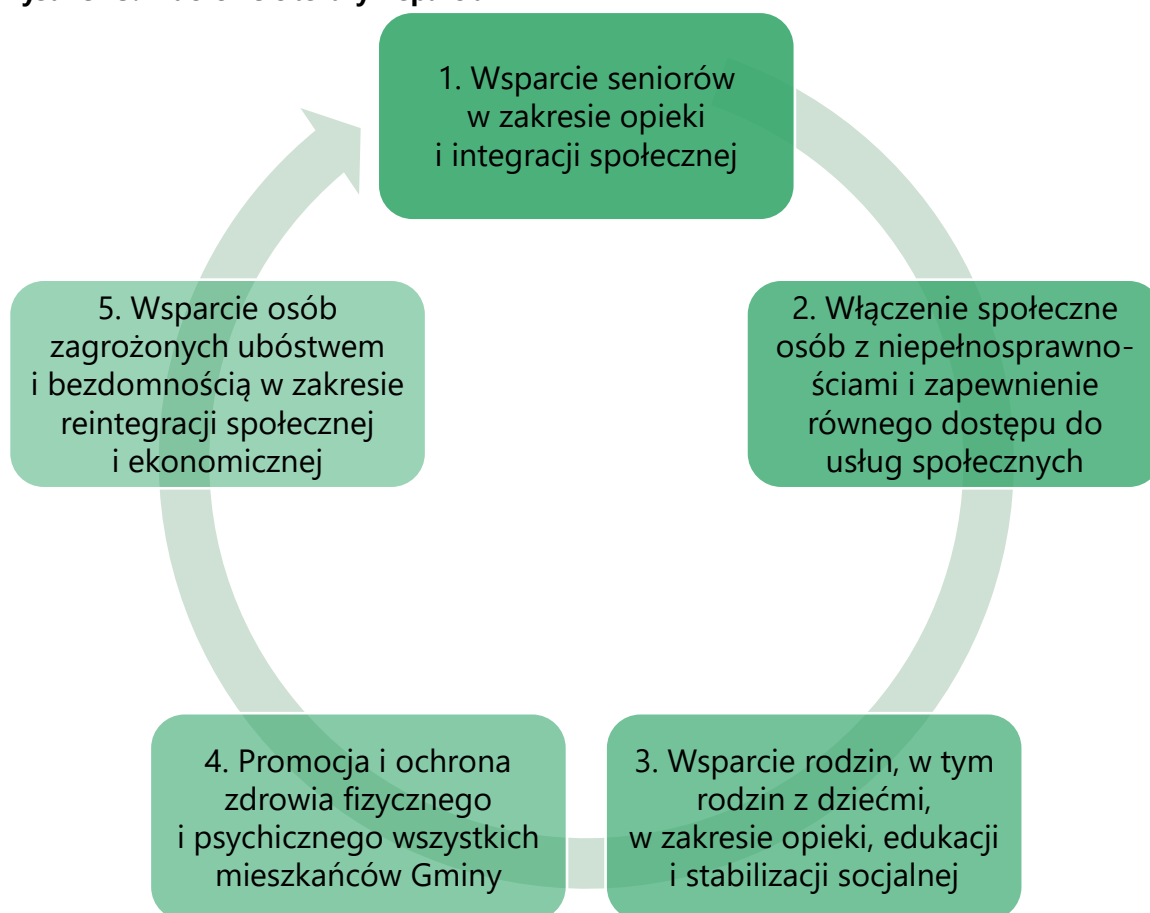

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

CELE I DZIAŁANIA

Na podstawie danych zastanych zawartych w dokumentach przekazanych przez gminę Witnica, określone zostały obszary systemu wsparcia, w zakresie których realizowany będzie *Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Witnica na lata 2025-2030*. Do każdego z obszarów opracowane zostały cele ogólne oraz szczegółowe, działania umożliwiające skuteczną realizację deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie oraz podmioty odpowiedzialne za realizację tych działań. Jasne określenie tych elementów pozwala na skuteczne planowanie, realizację i ocenę postępów, zapewniając, że działania deinstytucjonalizacyjne będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby mieszkańców i przyniosą oczekiwane rezultaty.

Rysunek 3. Kluczowe obszary wsparcia

Źródło: Opracowanie własne

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Obszar I. Wsparcie seniorów w zakresie opieki i integracji społecznej

Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Współpraca oraz udzielanie wsparcia rzeczowego i osobowego organizacjom i instytucjom wspierającym aktywność seniorów.	UMiG, MGOPS, NGO, DDP „Senior Wigor”, KS, UTW, lokalne instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
		Organizacja regularnych zajęć edukacyjnych i kursów dla seniorów.	UMiG, MGOPS, NGO, DDP „Senior Wigor”, KS, UTW, lokalne instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
		Kontynuacja prowadzenia placówek wspierających seniorów.	UMiG, DDP „Senior Wigor”, KS	2025-2030
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Zwiększenie umiejętności cyfrowych wśród seniorów poprzez realizację szkoleń, kursów i/lub warsztatów.	UMiG, MGOPS, NGO, DDP „Senior Wigor”, KS, UTW	2025-2030
		Kontynuowanie realizacji usług teleopieki dla seniorów (opieka na odległość).	UMiG, MGOPS	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Obszar I. Wsparcie seniorów w zakresie opieki i integracji społecznej

		Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat dostępnych usług i możliwości wsparcia dla seniorów.	UMiG, MGOPS, NGO, DDP „Senior Wigor”, KS, UTW, lokalne instytucje kultury, sportu i rekreacji, placówki ochrony zdrowia	2025-2030
Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Inicjowanie wdrożenia i realizacji usług sąsiedzkich na terenie Gminy.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
		Organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych, dni zdrowia oraz regularnych konsultacji ze specjalistami.	UMiG, NGO, placówki ochrony zdrowia, DDP „Senior Wigor”, KS, UTW	2025-2030
		Wprowadzenie bezpłatnych usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, NGO, lokalni przewoźnicy	2026
		Edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia, poprzez realizację działań informacyjnych i kampanii społecznych.	UMiG, MGOPS, placówki ochrony zdrowia	2025-2030
		Zwiększenie zakresu świadczonych na terenie Gminy usług opiekuńczych.	MGOPS	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Obszar I. Wsparcie seniorów w zakresie opieki i integracji społecznej				
		Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Utworzenie wolontariatu działającego na rzecz seniorów.	UMiG, MGOPS, NGO	2025
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Organizacja integracyjnych zajęć międzypokoleniowych w formie spotkań dzieci uczęszczające do przedszkoli i uczniów szkół z beneficjentami organizacji działających na rzecz seniorów.	UMiG, MGOPS, KS, DDP „Senior Wigor”, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Obszar II. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie równego dostępu do usług społecznych

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, ŚDS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
		Organizacja lokalnych wydarzeń i projektów integracyjnych.	UMiG, MGOPS, ŚDS, NGO, CIS, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
		Organizowanie zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	NGO, placówki oświatowe, ŚDS, instytucje sportu i rekreacji	2025-2030
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Tworzenie partnerstw z lokalnymi szkołami i organizacjami w celu wspólnej organizacji programów edukacyjnych i szkoleń, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, NGO, ŚDS, PUP, placówki oświatowe	2025-2030
		Kontynuowanie prowadzenia Warsztatu Terapii Zajęciowej.	Powiat Gorzowski	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

	Organizowanie i promocja szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnością.	UMiG, MGOPS, NGO, ŚDS, CIS	2025-2030
	Realizacja działań zachęcających lokalnych pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością.	UMiG, GOPS, PUP, NGO, ŚDS, CIS	2025-2030
	Inicjowanie utworzenia przedsiębiorstwa społecznego (np. spółdzielni społecznej) na terenie gminy Witnica.	UMiG, MGOPS, NGO, ŚDS, CIS	2025-2030

Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Kontynuowanie realizacji programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
		Organizacja szkoleń i warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.	MGOPS, NGO	2025-2030
		Organizacja kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, ŚDS, NGO	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

		Modernizacja infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej.	UMiG	2025-2030
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UMiG	2025-2030
		Zainicjowanie wprowadzenia usługi „door to door” dla osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS	2025-2030
		Organizowanie i udział w kampaniach informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, ŚDS, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Utworzenie wolontariatu działającego na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.	UMiG, MGOPS, NGO, ŚDS	2025-2030
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, NGO, ŚDS	2025-2030
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Organizacja spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	UMiG, MGOPS, ŚDS, WTZ, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030

Obszar III. Wsparcie rodzin, w tym rodzin z dziećmi, w zakresie opieki, edukacji i stabilizacji socjalnej

Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Organizacja warsztatów edukacyjnych dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.	MGOPS, placówki oświatowe	2025-2030
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UMiG, instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe	2025-2030
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Zapewnienie wsparcia psychologicznego członkom rodzin będących w kryzysie poprzez poradnictwo i kierowanie ich do odpowiednich placówek zapewniających pomoc długoterminową.	MGOPS, placówki oświatowe	2025-2030
3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	ZI, GKRPA, MGOPS, UMiG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

	zintensyfikowane działania edukacyjne.	Organizowanie, prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UMiG, MGOPS, KP, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	2025-2030
		Udostępnianie baz danych zawierających informacje na temat istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UMiG, MGOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2030
		Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	ZI, jednostki organizacyjne prokuratury	2025-2030
		Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	ZI, MGOPS, PCPR, UMiG	2025-2030
		Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	ZI, KP, GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2030
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej	Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa.	MGOPS, PCPR	2025-2030
		Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez realizację kampanii informacyjnych i działania w lokalnych mediach.	UMiG, MGOPS	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży.

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.	Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci pochodzących z rodzin z dysfunkcjami, np. w formie świetlic środowiskowych.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Kontynuacja działalności żłobka gminnego na terenie Gminy i tworzenie nowych placówek.	UMiG, NGO	2025-2030
3.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Udostępnienie miejsc sprzyjających rekreacji, wypoczynkowi i aktywności fizycznej dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	UMiG, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UMiG, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Obszar IV. Promocja i ochrona zdrowia fizycznego i psychicznego wszystkich mieszkańców Gminy.

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Organizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp.	UMiG, MGOPS, GKRPA, NGO, instytucje sportu i rekreacji, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2030
		Organizowanie programów, warsztatów i wykładów dotyczących zdrowego stylu życia, obejmujących zdrowie fizyczne oraz psychiczne.	UMiG, MGOPS, NGO, placówki oświatowe	2025-2030
		Zakup i rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej materiałów edukacyjnych o tematyce zdrowotnej.	UMiG, MGOPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2030
2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Realizacja programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców.	UMiG, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe	2025-2030
		Wprowadzenie programów zdrowia psychicznego obejmujących szkolenia i wsparcie psychologiczne.	UMiG, MGOPS, placówki oświatowe	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Zapewnienie bezpłatnego wsparcia specjalistycznego, terapeutycznego i interwencyjnego.	MGOPS, ZI, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2030
		Rozwój ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez kontynuację działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Witnicy.	UMiG, MGOPS	2025-2030
		Nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się działaniami w zakresie zdrowia psychicznego.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum Integracji Społecznej w Witnicy.	NGO	2025-2030

Obszar V. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i bezdomnością w zakresie reintegracji społecznej i ekonomicznej

Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Udzielanie pomocy i wsparcia materialnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	UMiG, MGOPS	2025-2030
		Zainicjowanie działań w celu utworzenia mieszkań wspomaganych i/lub treningowych dla osób znajdujących się w kryzysowej sytuacji.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Zapewnienia schronienia osobom tego pozbawionym z terenu Gminy.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030
		Podjęcie inicjatyw w celu utworzenia placówek mających wspierać osoby będące w kryzysie ubóstwa lub bezdomności na terenie Gminy, np. schronisko, ogrzewalnia, jadłodajnia, lodówka społeczna.	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Zatrudnienie specjalisty ds. bezdomności (np. przy punkcie pomocy osobom z problemem alkoholowym).	UMiG, MGOPS	2025-2030
		Prowadzenie pracy socjalnej i zapewnienie wsparcia terapeutycznego (psycholog, terapeuta uzależnień itp.).	UMiG, MGOPS, NGO	2025-2030

REALIZACJA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI

Wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie gminy Witnica jest przedsięwzięciem strategicznym, mającym na celu dostosowanie systemu wsparcia do współczesnych potrzeb społecznych. Proces ten, polegający na przejściu od dużych, scentralizowanych instytucji do bardziej zindywidualizowanych i lokalnie dostępnych form wsparcia, wymaga skoordynowanych działań na wielu poziomach. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie założeń ujętych w Planie powinny być władze Gminy (w tym Burmistrz oraz Urząd Miasta i Gminy, jak i wszystkie jego jednostki organizacyjne), jako że są głównym inicjatorem planowanych działań, stając się tym samym głównym elementem struktury o charakterze organizacyjnym. W procesie wdrażania należy jednak wyróżnić oraz nadać odpowiednie zadania osobom bądź jednostkom.

W procesie realizacji dokumentu podkreśla się kluczową rolę mieszkańców, będących głównym adresatem planowanych działań. Wskazane cele oraz zadania mają na celu poprawić warunki życia oraz stanowić odpowiedź na potrzeby zdiagnozowane w trakcie badania ankietowego, będącego nieodzownym elementem prowadzenia właściwej polityki rozwojowej. Odbiorcy działań to także realizatorzy planowanych usług, czyli osoby i podmioty uznawane za wykonawców, wśród których można wymienić m.in.: przedstawicieli JST, członków NGO oraz (ponownie) mieszkańców Gminy (np. w ramach usług pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu).

Aby skutecznie zrealizować cele deinstytucjonalizacji i zapewnić trwałe korzyści dla mieszkańców, niezbędne jest powołanie Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie tego Planu. Zespół odpowiedzialny za wdrażanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Witnica powinien składać się ze specjalistów z różnych dziedzin, w tym m.in. przedstawicieli UMiG, placówek oświatowych, ośrodków kultury, sportu i rekreacji, placówek ochrony zdrowia, GKRPA, ZI oraz pracowników socjalnych.

Sukcesywna realizacja przyjętych założeń uwarunkowana jest klarownym podziałem obowiązków, a także ścisłą współpracą wszystkich jednostek zaangażowanych w działania rozwojowe Gminy. Zespół odgrywa kluczową rolę w realizacji strategii mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że dane zadania i funkcje może sprawować cały Zespół lub mogą być one podzielone na poszczególne, najbardziej kompetentne w danym zakresie osoby. Podmiotami pomocniczymi we wdrażaniu Planu powinny być:

- placówki oświatowe z obszaru Gminy,
- placówki ochrony zdrowia,
- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- Centrum Integracji Społecznej,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom Pobytu „Senior Wigor”,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Witnicy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim,
- przedstawiciele sektora pozarządowego.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów wskazanych w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Witnica na lata 2025-2030 jest ich finansowanie. Aby określić w sposób realny koszty realizacji niniejszego Planu należy uwzględnić wydatki na realizowane obecnie usługi społeczne. W tym celu, poniżej przedstawione zostały środki finansowe wydatkowane w zakresie pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej Gminy w 2023 roku.

Tabela 16. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie Gminy Witnica

Ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
69 548	6 294 241	67 550	29 581	8 195 698	14 656 618

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Wdrażanie i realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Witnica na lata 2025-2030 będą finansowane ze środków własnych Gminy, a także środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Witnica na lata 2025-2030 podlega monitoringowi, umożliwiającemu sprawdzanie postępów i ocenę skuteczności procesu przenoszenia działań z instytucji do środowiska lokalnego. Jest to możliwe poprzez analizę warunków życia mieszkańców, dostępności wsparcia społecznego i efektywności inicjatyw wspierających autonomię i integrację społeczną. Dzięki systemowi monitoringu, Gmina ma możliwość skutecznego zarządzania deinstytucjonalizacją, dostosowując środki rzeczowe oraz osobowe do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i aktywnie śledząc osiągnięcia w kierunku

bardziej zindywidualizowanych form wsparcia społecznego. Monitoring Planu ma na celu kontrolę zgodności realizowanych zadań z założeniami, utrzymywanie wyznaczonych kierunków wprowadzania zmian oraz umożliwienie ewentualnej korekty zaplanowanych działań. W ramach monitoringu sporządzany będzie roczny Raport z realizacji Planu.

Celem ewaluacji jest natomiast oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów.

Tabela 17. Wskaźniki monitoringu

Obszar I. Wsparcie seniorów w zakresie opieki i integracji społecznej		
Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Liczba placówek wspierających aktywność seniorów, typu Dzienny Dom Pobytu, Klub Seniora itp.
		Liczba zorganizowanych zajęć/kursów itp.
		Liczba zajęć organizowanych przez placówki wspierające seniorów (m.in. DDP „Senior Wigor”, Klub Seniora, UTW).
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Liczba zrealizowanych kursów wspierających zwiększanie umiejętności cyfrowych osób starszych.
		Liczba osób objętych wsparciem w formie teleopieki.
		Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych na temat dostępnych usług i wsparcia dla seniorów.
Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich.
		Liczba zorganizowanych działań z zakresu profilaktyki zdrowia (bezpłatne badania, dni zdrowia, konsultacje ze specjalistami itp.).
		Liczba osób korzystających z bezpłatnych usług transportowych.
		Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i informacyjnych z zakresu zdrowego stylu życia.

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY WITNICA NA LATA 2025-2030

		Liczba zrealizowanych godzin w zakresie usług opiekuńczych.
		Liczba szkoleń/seminariów itp., w których uczestniczyła kadra świadcząca usługi opiekuńcze z terenu Gminy.
2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób starszych.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Liczba zorganizowanych międzypokoleniowych zajęć integracyjnych.
Obszar II. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie równego dostępu do usług społecznych		
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Liczba podjętych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, we współpracy z sektorem pozarządowym.
		Liczba zorganizowanych akcji, wydarzeń i projektów integracyjnych.
		Liczba zorganizowanych zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Liczba formalnych partnerstw zawartych z lokalnymi szkołami i organizacjami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek reintegracji społeczno-zawodowej (np. WTZ).
		Liczba zorganizowanych szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba podjętych działań w celu zachęcenia pracodawców do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy przedsiębiorstw społecznych.

Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Liczba osób korzystających z programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.
		Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnością.
		Liczba zrealizowanych kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej.
		Liczba zrealizowanych działań mających na celu dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba działań inicjujących wprowadzenie usługi „door to door” dla osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych i edukacyjnych zwiększających świadomość na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Liczba spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Obszar III. Wsparcie rodzin, w tym rodzin z dziećmi, w zakresie opieki, edukacji i stabilizacji społecznej

Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Liczba organizowanych warsztatów dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.
		Liczba zorganizowanych działań promujących.
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Liczba godzin, w których członkowie rodzin będących w kryzysie mieli możliwość skorzystać z poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapeutycznego itp.
3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz zintensyfikowane działania edukacyjne.	Liczba osób doznających przemocy, objętych poradnictwem, interwencją kryzysową, pomocą medyczną.
		Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej/liczba kampanii, w których Gmina uczestniczyła.
		Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych.
		Liczba osób stosujących przemoc domową, biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych.
		Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.
		Liczba rozpoczętych/zakończonych procedur NK.
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej	Liczba działań podjętych w celu powstania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzinnej pieczy zastępczej.
		Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych i działań podjętych w lokalnych mediach.

Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
		Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez PWD.
2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Liczba placówek typu żłobki, kluby dziecięce funkcjonujących na terenie Gminy.
3.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Liczba miejsc, w których realizowane są różnego rodzaju formy animacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
		Liczba zorganizowanych wydarzeń i aktywności.

Obszar IV. Promocja i ochrona zdrowia fizycznego i psychicznego wszystkich mieszkańców Gminy

Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych prowadzonych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp.
		Liczba zorganizowanych programów edukacyjnych, warsztatów i wykładów.
		Liczba dystrybuowanych materiałów edukacyjnych.
2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców.
		Liczba wprowadzonych programów zdrowia psychicznego.

Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych usług zdrowotnych świadczonych na terenie Gminy.
		Liczba godzin, w których realizowane było wsparcie terapeutyczne i interwencyjne dla mieszkańców Gminy.
		Liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Witnicy.
		Liczba działań podjętych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców Gminy, we współpracy z sektorem pozarządowym.
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Liczba uczestników Centrum Integracji Społecznej w Witnicy.

Obszar V. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem i bezdomnością w zakresie reintegracji społecznej i ekonomicznej

Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
		Liczba działań mających na celu utworzenie mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy.
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Liczba osób bezdomnych korzystających z różnych form schronienia.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wspierających osoby będąc w kryzysie ubóstwa lub bezdomności.

Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Liczba zatrudnionych specjalistów ds. bezdomności. Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały z pracy socjalnej oraz wsparcia terapeutycznego.

PODSUMOWANIE

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Witnica na lata 2025-2030 stanowi początek zmian w zakresie tradycyjnie rozumianych usług społecznych na inicjatywy, które poprzez swoje indywidualne dostosowania oraz personalizację mogą w precyzyjny sposób zaspokoić potrzeby lokalnej społeczności. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Witnica opracowana na podstawie danych zastanych, ukazuje ją jako spójnie działającą i otwartą na potrzeby swoich mieszkańców jednostkę administracyjną, co stanowi potencjał do wdrożenia na jej terenie idei deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Określone w Planie obszary, cele oraz działania wyznaczają podwaliny w kierunku rozwoju Gminy, natomiast przypisane do nich zadania stanowią zakres inicjatyw, których podjęcie umożliwi realizację niniejszego Planu. Wdrażanie oraz kontrolowanie tego procesu będzie możliwe dzięki precyzyjnie określonym wskaźnikom monitoringowym, a systematyczny monitoring zapewni możliwość adaptacji Planu do zmieniających się warunków społecznych.

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie gminy Witnica będzie kompleksowym i wieloaspektowym przedsięwzięciem, przez co wymaga skoordynowanych działań na różnych poziomach. Wdrożenie proponowanych działań przyczyni się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia społeczności lokalnych oraz stworzenia warunków, które pozwolą na pełne uczestnictwo wszystkich obywateli w życiu społecznym, niezależnie od ich sytuacji życiowej. Plan ten jest fundamentem do dalszych działań i innowacji, mających na celu stale podnosić standardy życia i wsparcia w Gminie.

BIBLIOGRAFIA

1. Blicharz J., Raszewska-Skałicka R., Teoretycznoprawne aspekty edukacji jako dobra publicznego w kontekście tendencji prywatyzacyjnych i urynkowania szkolnictwa, Wrocław 2022.
2. Drela K., Socjologia i inne nauki o pracy i bezrobociu – część II, Szczecin 2015.
3. Formularz: KCPU-G1 Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień za 2022 i 2023 rok.
4. Formularz: PARPA-G1 Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych za 2021 rok.
5. Konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia z dnia 22 lipca 1946 r.
6. Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 roku.
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
8. Krzywosz-Rynkiewicz, B., Aktywność obywatelska jako zadanie i wyzwanie rozwojowe – znaczenie okresu dzieciństwa i adolescencji. Psychologia Rozwojowa 2019.
9. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok.
10. Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.
11. Oniszczyk J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, 2011.
12. Polski Instytut Ekonomiczny, Wpływ kultury na rozwój społeczno-gospodarczy w Polsce. Warszawa 2022.
13. Raport o stanie Miasta i Gminy Witnica za 2023 rok.

14. Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witnicy za 2021, 2022 i 2023 rok.
15. Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Witnica w 2021 i 2022 roku.
16. Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Mieście i Gminie Witnica w 2023 roku.
17. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
18. Wilczek J., Pokonać bezdomność 2020 Materiały konferencyjne i dobre praktyki, Zabrze 2020.
19. Zalega T., Proces starzenia się społeczeństwa – wybrane aspekty, Warszawa 2024.

Źródła internetowe:

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://mapa.wyniki.edu.pl>

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023	9
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Witnica w latach 2021-2023 (w procentach)	10
Tabela 3. Liczba małżeństw na 1 000 ludności w gminie Witnica w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski w latach 2021-2023	13
Tabela 4. Dane dotyczące pracy asystentów rodziny na przestrzeni lat 2021-2023.....	17
Tabela 5. Dane dotyczące pobytu dzieci z terenu gminy Witnica w pieczy zastępczej za lata 2021-2023	18
Tabela 6. Przychodnie na 10 000 ludności w gminie Witnica, województwie lubuskim i Polsce na przestrzeni lat 2021-2023.....	23
Tabela 7. Działania GKRPA w gminie Witnica w latach 2021-2023	26
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023.....	27
Tabela 9. Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem na przestrzeni lat 2021-2023 [zł]	32
Tabela 10. Liczba osób przebywających w DPS oraz kwota odpłatności gminy Witnica na przestrzeni lat 2021-2023 [w zł]	36
Tabela 11. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy na przestrzeni lat 2021-2023	41
Tabela 12. Liczba uczniów publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2024	44
Tabela 13. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Witnica oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w porównaniu do powiatu gorzowskiego w latach 2021-2023	48
Tabela 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Witnica w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2021-2023	48
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Witnica w latach 2021-2023	59

Tabela 16. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie Gminy Witnica 76

Tabela 17. Wskaźniki monitoringu 77

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących gminę Witnica w latach 2021-2023 8

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witnica na przestrzeni lat 2021-2023 9

Wykres 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie Witnica w latach 2021-2023..... 14

Wykres 4. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2021-2023 15

Wykres 5. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023 16

Wykres 6. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023 20

Wykres 7. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych na terenie gminy Witnica w latach 2021-2023..... 21

Wykres 8. Liczba rodzin z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy z społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2021-2023 23

Wykres 9. Liczba osób z terenu gminy Witnica korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023..... 24

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2021-2023..... 25

Wykres 11. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023 28

Wykres 12. Liczba mieszkańców powyżej 18 r. ż. przypadająca na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witnica w latach 2021-2023..... 29

Wykres 13. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023..... 31

Wykres 14. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2021-2023..... 32

Wykres 15. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Witnica na przestrzeni lat 2021-2023.....	34
Wykres 16. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2023 wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń	35
Wykres 17. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2021-2023.....	35
Wykres 18. Liczba rodzin z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy i wsparcia materialnego z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2021-2023	40
Wykres 19. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne w latach 2021-2023	41
Wykres 20. Liczba osób z terenu gminy Witnica korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2021-2023.....	42
Wykres 21. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Witnica, województwie lubuskim i Polsce w latach 2021-2023	44
Wykres 22. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z terenu gminy Witnica, powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego.....	45
Wykres 23. Mieszkańcy gminy Witnica zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorzowie Wielkopolskim z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2021-2023	47
Wykres 24. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2021-2023.....	49
Wykres 25. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2021-2023	50
Wykres 26. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Witnica, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2021-2023.....	54
Wykres 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Witnica, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2021-2023	59